

AR
RAAMN

6
MAY
BER
6

ROMAN

No

5

Professor **Karl Saral**
50. aastane.

KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ARENG.”
TALLINN, 1930.A. IX. AASTAKÄIK.

Hind 40 senti.

Romaan nr. 5

SISU:

H. Courths-Mahler: Sa oled mu südame suvi.

Hanns von Spielberg: Kolmiktäht.

Zoltán Somlyó: Kontserdi vaheajal.

P. Grünfeldt: Noor ja vana.

Karl Schüler: Tänumeel.

Grazia Deledda: Vaenlane.

Frank Braun: Marlies Haldrup.

H. Vühner: Ajamere rannal.

Enesevalitsus.

Bernhard Linde: Kes on Berting?

Oleg Berting: Vari sügavikust.

Tött ja nalja.

ROMAAN'I

tellimishinnad:

Kodu- ja Lätimaale:

12 kuud (24 nr. nr.) Kr. 7.50

6 kuud (12 nr. nr.) „ 4.00

3 kuud (6 nr. nr.) „ 2.25

2 kuud (4 nr. nr.) „ 1.60

1 kuu (2 nr. nr.) „ —.80

Üsikusnumber „ —.40

Välismaile:

12 kuud . . . . . Kr. 10.—

6 „ . . . . . „ 5.—

3 „ . . . . . „ 2.50

Tellimisi võtavad vastu ilma lisatasuta kõik postiasutused, rmtkpl. ja „ROMAAN'i“ müüjad.

Talituse aadress:

TALLINN, Mürivahe tän. 16

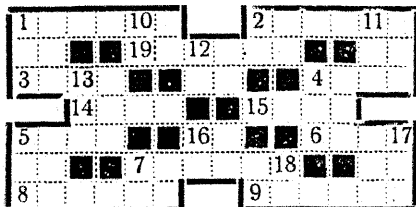
Telefon 12-53.

Mõistatus

Nr. 5 (191).

Ristsõnade silpmõistatus.

Seadnud E. Gutmann.

Sõnade tähendus.

Pahemalt paremale:

1. Üks hinge omadustest.
2. Maja kaitsevaim.
19. Ei meeldi vaidluses.
3. Raha panipaik äris.
4. Kaotab sügisel katte.
14. Vihtlemispaik saunas.

15. Arstimisvahend.
5. Hästi kordaminev.
6. Rahuline, järelandlik.
7. Olematu eseme moodustamine.
8. Kuukiri.
9. Kiiresti, väledasti jooksma.

Ülalt alla:

1. Igihaljas puu.
10. Umbrohi viljas.
2. Voolus meres.
11. Taim.
12. Salv kaevul
13. Hoitakse enamasti ainult enese teada.
4. Üks sambla liikidest.
5. Kala.
16. On olemas igal esemel ja oleyusal.
17. Närvalt, isuta midagi sööma.
7. Kindel abimees hädas.
18. Arv.

Lahendus ilmub „Roman“ Nr. 9 (195).

Romaan

Nr. 5 (191)

Märts 1930

IX. aastakäik.

Kõik suitsetavad paberosse

Laferme Nr. 50   Manon   Baar   Stella

20 tk. — 50 s.

20 tk. — 35 s.

25 tk. — 35 s.

20 tk. — 25 s.

Diva   Must Peeter

25 tk. — 25 s.

25 tk. — 15 s.

Meie vabrikus puhastatakse tubakat pneumaatilisel viisil
tolmust ja teistest tervisele kahjulikkudest lisandustest.

A/S. „LAFERME“

Sa oled mu südame suvi...

Saksa kirjaniku **H. Courths-Mahler'i** romaan.

5

Ta tegi seda nii vargselt, et neiu teda ei võinud märgata. Sest kui ta temaga lossi lähedal hakkas jutlema, siis võis tulla, et neiu tema käest ruttu jälle lossi tagasi jooksis.

Kaugelt, silmnäolt, ennast puude ja põõsaste varju peites, järgnes ta neiu ja imestas neiu saleda, noorusilusa keha veetlevaid liigutusi. Hardy oli kübara peast võtnud ja käevangule riputanud. Päikekiired, mis puuokste vahelt pugesis, langesid mängides neiu toredale kuldjuuksele ja panid selle särama ja helkima nagu sula metalli.

Günteri oli ammu ta juukseid imetlenud. Mida ei oleks ta oma armsama juures mitte imetlenud! Kõik näis selles olevat ilus ja hurmav. Tema arm, mis ta südames juba esimesel nägemisel lõkkele löönud, oli päev päeva kannul süvenenud ja nüüd kõige ta olemusega kokku kasvanud.

Aimamata, et teda jälgiti, sammus Hardy läbi puistiku ja hingas himuga sisse toredat kevadõhku. Ta silmad vaatasid joobnult ringi. Kõik see ümbrus oli nüüd tema kodu, kuulus pooleldi temale. Keegi ei või-

nud teda siit lossist enam välja ajada. Ta ei olnud mitte enam see vaenelaps, kes ise omale pidi teiste teenistuses leiba teenima ja alati oma tuleviku pärast muret tundma.

Ta oli eriti oma teenistuse ajal palju kiskogemusi tunda saanud, oli nelja perenaise juures teeninud. Esimene oli mõne kuu pävast abiellunud ja ta siis vallandanud. Teisel oli olnud poeg, kes, kui Hardy ta ema juures aasta aega teeninud, pärast ülikooli lõppu kodu tülles teda oli arvanud vabaks metsloomaks, keda ta tohtis tülitada. Ta piinas teda ja ta pidi kohast lahkuma. Kolmas jäi vaeseks ja pidi seltsineiu vallandama, ja krahvinna Herdern, tema neljas perenaine, oli surnud.

Nii väsinud ja meeleheitlik oli ta olnud, kui ikka jälle pidi kohta otsima. Rõhuv mure tuleviku eest oli ta hinges pesitsenud.

Ja ühes selle hirmuga oli temas liikuma hakanud igatsus millegi nimetu järele, sestsaadik kui ta Nizzas oli vaadanud krahv Günteri silma. Ta oli pidanud hambad kokku kõvasti pigistama, et mitte kokku variseda julgusetult. Ja siis oli tulnud äkki õnn.

Õnn?

Mõtiskledes vaatas ta kaugusse, jäi seisma, hingas ruttu ja ärevalt. Tema ees seisis vaikne puieistikutiik, mida ümbritsesid põlisvanad hiiglapuud, mille oksad ulatusid veeni. Kui vaikne ja rahulik oli siin see koht — lausa unistustesaar!

Ta toetus ühe hiiglapuu tüvele ja vaatas üle tiigi. Ja ta mõtted otsisid väriseva igatsusega meest, keda ta armastas.

Äkki kuulis ta omataga raskeid samme. Ta ehmatas ja vaatas taha. Ja seal seisis tema ees see, kellele ta mõtelnud, ja vaatas temale oma soojade, suurte silmadega, mille pilk temale tungis sügavasse südamesse.

„Tere hommikust, mu armuline preili! Kas juba jalutamas?“ ütles Günter tehes, nagu oleks ta nüüd alles neiu näinud.

Hardy sumbutas oma ärevuse.

„Tere hommikust, härra von Halldorf! Ilus ilm meelitas mu välja ja ma tundsin rõõmu sest vanast, toredast puieстикust. Kui raske võis krahv Herbert Nordaul olla lahukumine siit toredast mõisast.“

„Teil võib olla õigus, armuline preili. Kes kõike head elus võib omaks nimetada, sel peab suuremine olema raske. Aga ma usun, krahv Herbert ei olnud õnnelik. Tema oli haige, üksik inimene. Temal polnud kedagi, kellega ta oleks võinud oma varandust jagada.“

Mõtiskledes noogutas Hardy.

„Jah, üksikud inimesed on alati kahetsemisväärilised. Rõõmu ja muret — raske on neid üksipäini kanda.“

Günter silmitses teda uurivalt.

„Teie ütlete seda nii tõsiselt ja raskesti, nagu teaksite teiegi, kui raske on üksiku inimese elu.“

Mõtiskledes vaatas Hardy üle tiigi. Valus naeratus jooksis ta suust üle. Günter võis ta ilusat nägu ja sügavsiniseid silmi nüüd eksitamata vaadelda.

„Jah — minagi olin üksik, härra von Halldorf, aastaid — vanemate surmast saadik — üksik ja kodutu.“ ütles neiu tasa.

Südamliku kaastundega silmitses krahv teda. Sügav rõõm valdas ta, et tal nüüd võimalik oli temale kodu ja muretumat tulevikku pakkuda — kui ta selle pakkumise vaid vastu võttis.

„Aga nüüd olete ometi koduleidnud oma täditütre juures: Preili von Rosen ei saa lubama, et teie veel kellegi teenistusse astute.“

„Oo — minu täditütar pole seda ial lubanud; tema on mind mitu korda palunud oma juure jääda. Aga mina ei ole tahtnud kellelegi koormaks saada.“

„Sellest ei või nüüd enam juttugi olla, kuna preili von Rosen on nüüd rikas pärija ja teil Hoheneckis küllalt ruumi on.“

Hardy ajas enese sirgeks. Tema ei tähtnud seda kardetavat teemi jalkata.

„Teie tuletate mulle minu täditütre meelde, Pean minema tagasi lossi. Muidu pole ma täpselt einel ja mu täditütar pahandab.“

„Oleks see siis nii paha?“

Kelmikas naeratus mängles neiu veetlevate huulte tumber.

„Väga paha! Sest ma tunnen äkki, et olen õige isune!“

Günter naeris.

„Siis muidugi! Rõõmustan, et ühe sihi poole püütame. Minugi igatsus sihhib nüüd einele. Kas tohin teie seltsis tagasi minna? Või pean oma üksikut rada rändama?“

Neiu raputas pead.

„Ei, nii kova südamega ma ei ole. Vististi olete jalutuskäigu järele isune ja jagatud valu on pool valu.“

Nad läksid üksteise kõrval tagasi, Luid meelravast sihist hoolimata põlnud neil nähtavasti erilist ruttu, sest nad käisid õige pikkamisi.

„Mis te õieti arvate krahv Herberti kummalisest testamendist?“ küsis krahv Günter natukese aja pärast.

Hardy huuled tuikasid tasakesi.

„Teie arvate vististi küll abieluparagraafi?“ küsis ta üles vaatamata.

„Jah,“ vastas Günter.

„Arvan, et krahv Herbert oma testamendi kõige parema mõttega tegi. Aga tal pidi olema ka lugupidamine oma pärijate iseseisvuse eest, muidu oleksid ta korraldused võib olla veel kentsakamad saanud.“

„Ah — teie arvate, ta oleks võinud pärijad asetada valiku ette: kas abielluda või pärandusest loobuda.“

Hardy noogutas.

„Jah, seda ma arvasin.“

„See oleks muidugi hirmus olnud,“ ütles Günter ettevaatamatult.

Hardy vaatas talle naeratades näkku.

„See kõlas nii kokkunult, nagu oleks hädaoht teid ennast ähvardanud, et peate vastu tahtmist abielluma.“

„Mõtlesin seda krahv Günteri seisukohalt. See on ju kole, kui sind vastu tahtmist abielluma sunnitakse.“

„Jumalale tänu ei või keegi kedagi abielluma sundida.“

„Ja see on väga hea,“ ütles Günter kergemini hingama hakates.

„Teie sõber, krahv Günter, ei näi seda punkti mitte nii kartvat kui teie. Tema on

kohe minu täditütre vastu õige rahulikule seisukohale asunud," vastas Hardy kergel toonil.

Naeratades silmitses Günter neiut. Neiu uuriv pilk äratas temas oletuse, nagu tahaks ta saatjanna teda oma täditütre huvides pisut üle kuulata.

„Ega te loodetavasti ometi ei usu, et minu sõber mingisugustel ainelistel põhjustel teie täditütre vastu oma sümpaatiat laseb välja paista? Seda tema juures ei juhtu. Tema ei suuda iial väljendada tundeid, mida tal pole. Tema ei kosiks iial ja ühelgitingimisel daami, keda ta südamest ei armasta. Pealegi näib sümpaatia minu sõbra ja Teie täditütre vahel olevat vastastikune. Ja niipalju kui ma seda noort daami arvan tundvat, suudab tema sama vähe kui mu sõber ilmutada tundeid, mida ta ei tunnë. Tal näib olevat läbi-läbi aus iseloom.“

Hardy noogutas elavalt.

„Aus on ta mõnikord otse hoolimatuseni. Teil on õigus, oma tunnetega ei peta ta iial kedagi.“

„Siis võime nende pärast täitsa muretud olla. Oleme kindlad, ennem loobuvad nad varandusest, mis nad abiellumise puhul oleksid omanud, kui et selle varanduse pärast endid üksteisega seovad. Pealegi on nad ka ilma selle varanduseta küllalt nii rikkad, et võivad üksteist ainult armastuse pärast kosida. Kes vaene on, ei või seda igakord mitte.“

Pisut rahutult silmitses Hardy teda.

„Mees, kellele kõik teed avatud, ei ole ju ometi iial nii vaene, et ei või armastatud naist kosida.“

„Mõnikord peab ta aga aastaid ootama oma õnne, mida ta kohe ei saa omada. Siis peab ta vaheajal kartma, et ta armsam vahepeal minema lendab. Räägin nüüd ise oma kogemuste põhjal.“

Küsimiselt vaatas Hardy female.

„Kuidas te seda mõtlete?“

Günter tõmbas sügavasti hinge.

„Ma kohtasin kord õnne ta veetlevamal kujul. Aga mul polnud võimalik teda kohe pidada. Ta möödus minust ka väga ruttu. Ja ma elasin tol ajal ise teise teenistuses, samuti nagu naine, kes oma esimese ilmunisega mu südame võitis. Siis pidin laskma oma õnne põgeneda. Kui mulle elu siis võimaldas ka vaesele naisele oma kõrval elu-

võimalust pakkuda, hakkasin oma kadunud õnne otsima. Aga ma ei leidnud enam ta jälgi. Kui juba tahtsin meelt heita, sest et viimased jäljed temast kadusid, siis seisis ta äkki minu ees.“

Hardy näole tõusis leekiv puna. Samal hetkel nägi ta aga eemalt Norbert von Halldorfi lähenevat.

„Sealt tuleb teie sõber Nordau,“ ütles ta ruttu.

Norbert lähenes ruttu ja teretas Hardyt ning sõpra. Noorte inimeste vestlus õnnest pidi esiotsa katkema.

„Otsin sind juba tund aega kui nõõpnõela, Norbert,“ ütles härra von Halldorf etteheitvalt. „Meil oli ju kavatsus ühiselt hommikul jalutama minema.“

Günter silmitses teda tähendusrikkalt.

„Jah, see oli meil küll — aga vististi ei kohelnud me üksteist ja siis läksin ma üksipäini, et mitte ilusast hommikust ilma jääda, ja õnnelik juhust juhatas mu preili von Speyeriga kokku.“

Küll ei uskunud Norbert põrmugi „õnnelikku juhust“, aga samasugusel juhul ei oleks temagi teisiti talitanud, vaid oleks sõbra samuti üksi jätnud, kui temale ta südamedaam oleks vastu juhtunud, nimelt veel selisel ilusal lehekuuhommikul.

Rõõmsasti hakkas ta Hardyga ja Günteriga vestlema.

„Minu armulisel täditütrel polnud küll vist lusti teid teie jalutuskäigul saata?“ küsis ta Hardylt.

See raputas naeratades pead.

„Ta magas alles, kui ma välja tulin. Mina ei tahtnud teda äratada. Aga — seal eemal näen ma teda lossiterrassil seisvat. Vististi ootab ta meid juba einele.“

Norbert vaatas ruttu sinna poole. Ta silmad löid Miat nähes loitma. Mia seisis, valge kleit seljas, heleda päikese käes terrassil võre ääres ja vaatas tulijatele naeratades vastu, nii et ta põseaugukesed selgesti olid näha.

Norbert ruttas kõige kiiremini tema kõrvale.

„Tere hommikust, armuline täditütar! Kas olete ilusa hommiku magades mööda saanud?“ küsis ta ja suudles neiu kätt.

Mia vaatas talle punastades näkku.

„Selle mehe vastu võiks nõrgaks jääda. Tema olekus on niipalju värskust ja võidu-

Soovitame suitsetajatele kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“**
paberosse ja tubakaid.

kust, ja see meeldib mulle üliväga," mõtles Mia.

Aga ometi ei tahtnud ta enesele tunnistada, et Norbert temale juba oligi kardetavaks saanud. Nüüd olid ka teised kohale jõudnud, ja naerdes ning naljatades võeti einelaua ääres istet.

Teener tõi eine ja lahkus.

„Jumalale tänu, et kord ometi ilus ilm tuli ja me nüüd viimaks ometi võime ka lossi ümbrust vaadata," ütles Norbert. „Loodan, täditütar Hardy, et te me koosolemist nüüd mitte enam kolme tunniga ei piira, nagu see määratud. Paraku on daamid seni

Mia muigas kelmikalt.

„Meie ei võinud ju teada, kas teile mitte juba see kolmgi tundi meie seltsis hapuks ei läinud?“

„See kahtlus on otse karistatav," pahan-das Norbert. „Seda oleksite teie tõesti pidanud teadma, et me teie seltsis heameelega kauemini oleksime viibinud. Kurvana ja mahajäetuna oleme igakord oma lossitiiba pidanud vankuma ja igatsedes mõtlema meie keelatud paradisiile lossi teises tiivas. Kas pole see nii, Norbert?“

Krahv Günter vaatas mitte valesti mõistetava pilguga Hardy-le ja ütles :

Eesti Vabariigi I. aastapäeva pühitsemine.

Pea- ja siseminister Konst. Päts võtab ühes vägede ülemjuhataja ja kõrgemate sõjaväelastega paraadi vastu.

otse kummalise täpsusega alati oma tubadesse kadunud, niipea kui ettekirjutatud aeg möödus.“

Naerdes vaatas Mia temale.

„Aga, onupoeg Günter, mis te kurdate? Olete ju ise minu seltsis selle aja kindlaks määranud.“

„Seda küll, kallid täditütred. Aga lahku-sele pole üldse piiri pandud ja ilus on, kui preilid ja proudad heategevusele mõtlevad. Testamendis pole ka ainustki punkti, kus oleks kindlaks määratud, et me enam kui kolm tundi päevas koos ei tohi veeta. Vastuoksa — kolm tundi on kõige lühem aeg, mis üheskoos võime veeta.“

„Jah, nii see on, seda tõendan ma oma tunnistusega.“

„Aga ma arvan, et teil ju palju tööd on?“ küsis Hardy.

„Mitte sel määral, kui näite arvavat. Kaheksa tundi magada, kaheksa tundi töötada ja kaheksa tundi ennast kosutada. Selline on meie jaotus.“

„Te näete, kallid täditütred, kuna meile teie seltsi kosutuseks vaja on ja see kosutus meile vaid kolme tunni peale on lühendatud, siis jääb meile iga päev veel viis tundi üle, mida võiksime teie seltsis kasutada — muidugi teada, kui teie oma kallist ajast sedavõrd tahate meile pühendada.“

Mia ja Hardy vaatasid üksteisele naeratades.

„Me pole küllalt nii kõva südamega, et võiksime teid teie viletsusse jätta. Sellepärast teen ma ettepaneku: Teie annate seda meile teada, kui meie järele „igatsust“ tunnete,“ ütles Mia.

Norbert suudles ta kätt tormilikult ja Günter avaldas oma tänu Hardyle samal moel.

„Meil on teie seltsi järele õieti alati igatsus. Aga liig nõudlikud ei taha me olla. Meie lepime kaheksa tunniga päevas, pühapäeviti võib see aeg pikem olla, sest et

Daamid olid nõus. Otsustati väljasõit kohe pärast einet korraldada, arutati aga veel ainult, kas autos või lahtises töllass. Viimaks lepiti viimasega kokku, sest et autos liigruttu edasi jõuti ja võimalik polnud ümburst küllalt tähele panna.

Norbert andis käsu hobused tõlla ette rakendada, ja siis läksid härrased oma tubadesse endid sõiduks valmistama.

Hardy jõudis ennem valmis kui Mia. Ta läks tema juure.

„Juba valmis, Hardy? Tule, istu veel mõneks minutiks minu juure. Mina ei ole veel nii kaugel. Olen teenijata nii

Eesti Vabariigi I. aastapäeva pühitsemine.

Paraad marssib peaministri ja kõrgemate väejuhtide eest mööda.

me siis tööd ei tee,“ ütles Norbert ja vaatas ülemeelikult Miale.

„Noh, hea küll, me tahame olla suuremeelsed. Eks ole, Mia?“

„Muidugi, Hardy,“ noogutas Hardy.

„Siis tulen ma kohe ettepanekuga,“ hüüdis Günter naeratades.

„Sul on sõna, Norbert!“

„Mis oleks, kui ühes koos krahvkonda väljasõidu teeksime?“

oskamatu. Brigitte on jalust juba pisut nõrk.“

„On hea, kui inimene on harjunud iseennast aitama,“ ütles Hardy naeratades.

Mia noogutas talle peeglis pead.

„Võimalik, et sul õigus on. Aga mina ei saa aru, kuidas sa oma juustega ilma teenija abita hakkama saad — sinul on ju suuremad patsid kui mul. Mina ei mõista

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

nendega ilma abita midagi teha. Pean alati Brigitte enesele abiks kutsuma.“

„Jah, sina oled kahetsemiseväärt, vaene Mia,“ nokkis Hardy.

Mia naeris.

„Nööka, nööka! Aga ütle nüüd, kas on sul ka hea meel, et väljasõidu teeme sinu uude riiki?“

Hardy noogutas.

„Jah, väga.“

„Muidugi ka seltsi üle, kellega me koos selle sõidu ette võtame?“

„Noh, kui ma sulle sama küsimuse esitaksin?“

„Seda võid teha. Tunnistan ausasti, et ilma selle seltsita mulle väljasõit suurt rõõmu ei teeks.“

„Nii on siis mu onupojal Günteril sinu juures mõnesuguseid väljavaateid?“

„Võib olla, kui ma enesele ei pea ütleva, et ta minu poolehoidu võib olla mu poole varanduse pärast püüab saavutada.“

Tõsiselt vaatas Hardy temale silma.

„Ära ole meeste vastu nii umbusklik. Siin vähemalt pole sul seks vähematki põhjust.“

„Hm, see tuli mulle liig äkki.“

„On olemas armastus esimese pilguga.“

„Tead seda vist oma kogemusest?“

„Võib olla.“

„Noh, Halldorfi suhtes tahan ma seda uskuda. Tema on oma südame sulle juba Nizzas kaotanud; seda oli selgesti näha, kui ta sind siin nägi. Kas aga ka krahv Günter sellist armastust usub?“

„Igatahes arvan ma teda ausaks ja üllaks meheks nagu Halldorfigi. Rääkisid täna hommikul temaga meie onupoeg Günterist ja tema ütles mulle, Günteril olla abielust ja armastusest kõrged idealid ja iial ei ilmutavat ta tundeid, mida ta ei tunne.“

Mõtlikult vaatas Mia oma ette.

„Ah Hardy, kui sul õigus oleks. Muide, kuidas sattusite teie sellele jututeemile?“

„See sündis testamendi ja abielu paragrafi meeletuletuse puhul ja selle juures jõudsime otsusele, et krahv Günteri ja sinu vahel sümpaatlikud tunded valitsevad. Muidugi tähendas Halldorf sugulusetundeid, kuna ta sind ju krahv Günteri täditütteks arvab.“

„Avalikult ütelda,“ naljatas Mia, „ma ei lase ka ütelda, et ta minu onupoeg ei ole.“

„Võin juba arvata, sest et ta sulle hästi meeldib.“

Mia noogutas ja ohkas kentsakalt.

„Ausõna, Hardy, tema meeldib mulle kõigest meestest paremini, keda ma siia maani olen tundma õppinud. Tema vähemalt ei pea

ennast nii tähtsaks. Temaga võib südamest naerda. Ja seda teen ma ju heameelega. Nii siis tõesti — pean oma südant hoidma, kui temale vaatan. Aga usaldus usalduse vastu. Milline vahekord on sinul härra von Halldorfiga ses suhtes?“

Hardy punastas.

„Ah Mia, see on minu saatus — tundsin seda juba Nizzas.“

„Noh näed, siis on kõik parimas korras.“

Hardy tegi kentsakalt mureliku näo.

„Oh ei, Mia, midagi pole korras, vaid kõik on vastuoksa. Mõttele ometi, kui meie tõesti nende armastuse võidame, siis ei kuulu see ju ometi meile. Kui me oma maskeradi lõpetame, kas on siis kindel, et nende armastus veel seisma jääb?“

„Ah mis, nimi on tühi puru! Kui nad meid tõesti armastavad, siis teevad nad seda ka, kui meil teised nimed on, nagu nad seda nüüd teavad. Ja kui krahv Günter mind küllalt sedavõrd ei armasta, et rõõmsasti poolest krahvkonnast loobub, noh, siis pole ta mulle õige mees, ja muud midagi. Pealegi võib ta ainult võita, kui ta kolme kuu möödumisel seletab, et tahab abielluda preili von Roseniga. Kuna sa temale ei lähe, nagu ma sind tunnen, siis saab ta terve miljoni. Või ei taha sina oma poolest loobuda?“

„Ometi ja kindlasti. Onupoeg Günter on ju väga sümpaatlik mees, aga oma meheks ei taha ma teda siiski. Ma ei või ju sinu südant murda.“

Nad kaelustasid üksteist naerdes ja suudlesid.

„Olen tõesti uudishimulik, kuidas me maskeradist välja jõuame,“ ütles Mia. „Ja nüüd olen ma valmis. Vististi ootavad härrad meid juba.“

Kui Norbert Günteri seltsis einelaualt oli oma tubadesse läinud, ütles esimene sõbra käevarest kinni võttes:

„Nii siis oled sa mind täna nii ütelda tüssanud, kui oma kallimat läksid jälgima.“

„Jah, Norbert, teisiti oli see võimatu. Parajasti kui sinule tahtsin järele minna, nägin ma preili von Speyerit kojast väljuvat. Muidugi ei olnud mul siis sinu jaoks enam aega!“

„Muidugi mitte! Teistel asjaoludel ei oleks ma sinust võib olla aru saanud. Aga kuna mind praegu samasugused tunded sinu veetleva täditüttele vastu hingestavad nagu sind Mia von Speyeri vastu, siis oskan ma sinu seisukorda hinnata.“

(Järgneb.)

Kolmiktäht.

Saksa kirjanik **Hanns von Spießberg'i** romaan.

Esimene peatükk.

Moskva kuldkujud.

Ratsanik lähenes vahipostile, kes langesid püssitükud ja käskivalt seisa hüüdsid. Noor ohvitser peatas hobuse.

„Aleksander — Tilsit!“ ütles ta märksõna. „Teade feldmarshallile!“ jatkas ta viigases Vene keeles. „Tehke ruumi, mu poeg, et jõuaksin ometi lõpuks sooja katuse alla.“

„Halb ilm, isake, halb ilm!“ ütles üks grenadeere, tõmbas püssi tagasi ja astus kõrvale.

„Kust leian feldmarshalli?“

„Kaheksa maja paremal, isake! Suur maja punase telliskivikatusega.“

Ohvitser noogutas ja ratsutas läbi väikse, kitsa külavärava.

Peen, lumega segatud uduvihm sadas talle otse näkku. Ikka jälle pidi ta silmi pühkima, et näha võida. Tänav oli libe, ettevaatlikult otsis väsinud hobune paremat teed majade läheduses. Nende ees ei olnud ühtegi inimest, ainult vahetevahel kostis sisemusest mõni Vene või. Ida-Preisi sõna õhtuhämarusse. Siin ja seal langes valgus tänavale, mille tekitanud kaminatuli. Sees istusid seltsimehed ja mõnulesid sooja tule ääres. Jah, kui talgi oleks nii hea põli!

Ohvitser luges maju.

„Kuus — seitse! Ah — seal seisab vahipost! — He, sõber, on see feldmarshalli korter?“

„Teie käsuks, härra leitnant!“

„On kindral Scharnhorst siinsamas?“

„Teie käsuks, härra leitnant!“

Elastiliselt hüppas ohvitser sadulast, koputas hobusele sõbralikult kaelale ja sidus ohjad majaukse kõrval asuva kaevu koogu külge. „Veel pool tundi kannatust, Liisi, mu tubli loom. Siis pead saama parema talli, mis on leida selles viletsas Prantsusepesakeses, ja sinna juure veel hea kõhutiie. Oled seda ära teeninud, vana Liisi!“

Hobune hirmus tasa ja hõõrus ninaga peremehe kätt, nagu oleks ta kõik mõistnud. Kui see, olles raputanud lume kõrgetelt saa-

bastelt, majja astus, vaatas loom talle järele.

Kojas oli sisseseatud mingisugune büroo. Vähemalt seisis kaunis suure ruumi keskel laud, mille ääres usinalt kirjutasid kaks alamohvitseri kütinla valgusel. Ühe seina äärde oli raputatud õlgi maha, mille peal pikutasid mõned ohvitserid sügavas unes. Tagaseinas oli üks poolenisti avatud ja sealt kostis meeldiv, sügav hää, mis näis dikteerivat.

„Teatage mind härra kindralile, alamohvitser Berger!“ pööras ohvitser ühe kirjutaja poole, kes kohe teenistusvalmilt üles kargas ja poolavatud ukse poole ruttas. Kuid ennekui ta sinna jõudis, ilmus lävele kõrge, tugev kogu, kes viipas leitnandile teretust.

„Olete see teie, Stetten?“

„Teie käsuks, härra kindral!“

„Mis uudist eelvaltidelt?“

„Midagi, härra kindral! Prantsuse eel-salgad, kes olid õhtupoolel Tete'i kohal, ei ole edasi nihkunud. Fremont'i juures silmasin kaunis palju vahitulesid. Seal asub vist divisjon. Kasakad töid enne mu ärasõitu ühe Milhaud' kütasseeride korporali, kelle saadab tagasi homme hommikul oberst v. Rauch. Napoleon on vangide seletuse järele Vanchamps'is.“

Kindral von Scharnhorst, Blücheri väe kindralstaabiülema, noogutas rahulolles. „Rõõmustan, et täna öösel on rahu. Meie inimestele on seda hädasti vaja. Teile ka, Stetten.“

Leitnant naeratas. „Ei tee kahju mulle ega mu hobusele, härra kindral! Väljas on hirmus ilm.“

„Usun, saime täna kontideni märjaks ja külmetasime armetult, kuigi keiser sooja katsus teha. Kuid feldmarshall tahab teiega kõnelda, armas Stetten: ta on juba kolm korda teie järele pärinud.“

„Mu vaene hobune seisab väljas lumes, härra kindral. Kas tohin ehk algul —“

„Võtan seda oma peale. Mu käskjalg viib Liisi meie talli — kogu Etoges on täis kilitud.“

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Professor dr. med. vet. **Karl Saral**, Tartu ülikooli loomaarstiteaduskonna dekaan, sai 50 a. vanaks. K. Saral oli Eesti Ajutise Maavalitsuse loomatervishoiu osakonna juhataja, võttis osa vabatahtliku reamehena vabadussõjast ning viibis kaitseväes Narva vabastamiseni. Ta on olnud alati tegev seal, kus on olnud vaja tegusid ja püüvat tööd.

Ta andis ühele kirjutajale lühida küsu ja näitas siis ühele kõrvaluksele. „Tulge, Stetten, ja ärge ehmatage. Feldmarshall näeb vilets välja. Viimaste päevade õnnetus on talle läinud südamesse. Kuid endine julgus on õnneks veel alles.“

Minut hiljem seisis leitnant v. Stetten Sileesia dragunite polgust, 1. jaanuarist 1814 Blücheri staabi ordonnantsolvitser, hallpäise feldmarshalli, marshall Fdasi ees, nagu nimetasid teda preislased ju venelased Leipzigi lahingust saadik. Hallpäine väejuht istus suures tugitoolis kamina ees, tugev kogu mässitud paksusse mantlisse, põlvedel kasukas, valgel peal univormimüts. Nägu ei olnud näha, sest lai, roheline vari, mis nähtavasti oli harutatud naisekübaralt, varjas vana husaari muidu nii tuliselt vaatavaid silmi. Viimastel päevadel kannatas feldmarshall silmapõletiku all, mis sünnitas ta ümbruskonnale seda suuremat muret, et vanamees ei tahtnud end hoida. Veel täna oli ta olnud ratsaväe polkude eesotsas, et pealesuruvatele venelastelerespekti õpetada.

„Teatan end kohale, ekstsellents!“

Blücher ajas end poolenisti püsti, pööras pealmise keha mõlema ohvitseri poole ja lükkas rohelise varju kõrgemale. Stetten nägi hirmunult, Scharnhorsti ettevalmistu-

sest hoolimata, et rauga välimus eilsest saadik oli halvenenud. Põsed olid sisse langenud ja suu ümber oli väsinud joon. Ka hää l kõlas nõrgalt, kui feldmarshall viipas sõbraliku käekäelligutusega Scharnhorsti ja noore ohvitseri enese juure.

„Tere, Stetten! Saime viimastel päevadel kolkida. Sellesse Bonapartesse näib olevat asunud kurat.“ Blücher keerutas pahaselt valgeid vurrusid. „Kuid, küll ta kätte saame — küll saame kätte. Mis, Scharnhorst, kas ei ole tõsi?“

„Loodan seda kindlasti!“ ütles kindral soojalt.

„Lootus on mõnegi teinud narriks, ütleb vanasõna, kuid arvan, et seekord ta valetab. Pagana pihta, poleks uskunud, et rüüvlipéalik siin Prantsusmaal meie veel kord soojaks kütab. Selles on süüdi ainult peaväe neetud aeglus. Noh, meie muidugi ka! Ei taha end puhtaks pesta. Andke mulle üks lonks, Stetten, sealt — laualt —“

Väiksel kõrvallaual seisis kann, millest tõusis tugev, aromaatile lõhn. Stetten valas klaasi täis ja ulatas selle raugale, kes tühjendas ta ühe sõõmuga. „See oli hea. Ärge tehke nagu, Scharnhorst, nagu seisaks arst teie taga. See teile ei aita. Mis inimene vajab, seda peab ta saama, ja ma tean kõige paremini, mis mulle teeb suuremat head, kui kogu armee plaastrimeistrid ja retseptikirjutajad kokku. — Noh, Stetten, teie ei ole vist ammu enam midagi kõhtu saanud? Mis?“

„Eile õhtust saadik mitte, ekstsellents!“

„Valage kiirelt klaasi täis ja jooge mu terviseks. Teile lubab kindral rohkem kui minule, mu poeg!“ katsus ta naljatada. „Prosit!“

Leitnant ei lasknud seda kaks korda öelda; ta tühjendas klaasi ühe sõõmuga ja tast oli näha, et see jook talle hästi maitses. Ta näkku tõusis kerge puna. „Palju tänu, ekstsellents!“

„Ei ole põhjust, mu poiss.“ Rauk tõmbas kasuka põlvedel kõrgemale, ta näis külmetavat kaminatulest hoolimata. Silmapilguks langes ta kokku, kuid see oli ainult silmapilk. Siis ajas ta end energiliselt sirgu. „Kurat võtku viletsat, armetut keha, mille üle peab vihastama hommikust õhtuni. Jälle mürab mus vana kaamel — ta on siiski olemas, õelgu arstid, mis tahavad.*) Astuge lähemale, härrad, mis tahan öelda, ei ole võõrastele kõrvadele.“

Kindral v. Scharnhorst ja Stetten astusid kamina ette.

„Kas olete küllalt värske, Stetten, mu

*) Blücher kannatas hüpocondria all ja uskus siis et tal on kaamel kehas.

poiss, et veel täna uut sõitu teha? On teil mõni hobune, kes on veel kõlbulik?"

Jumalaga, magus rahu, mõtles Stetten, kuid vastas viivitamata: „Teie käsul, teie ekstsellents!“

Kindral noogutas rahulolles. „Mõtlesin seda. Käbi ei lange kannust kaugele — olete nagu isa, Stetten! See ei olnud iialgi väsinud, kui nõuti ettevõtlikkust. Head teated vanalt sõjaseltsimehelt?"

„Jah, teie ekstsellents! Isa elab Kremmrodes ja kahetseb, et ei või armee juures olla.“

„Usun seda. Küllap vana sõjamehe veri kihvas, kui läksime Napoleonile vastu! Palun tervitada, Stetten; ka mamsel Jakobäät, kui kirjutate koju. Nüüd teenistuse juure!“

Blücher kunnardas silmapilguks ettepoole, et koguda mõtteid. Siis ajas ta end uuesti sirgu ja algas napil, elaval viisil:

„Peate ratsutama veel täna öösel pearmee peakorteris, Stetten, et viia vürst Schwarzenbergile teadet viimaste päevade sündmustest. Scharnhorst on juba kõik üles märkinud — oskab paremini kui mina. Sarnane paber võib aga kaduma minna, teie satute ehk olukorda, Stetten, kus peate ta hävitama, et see ei langeks vaenlase kätte. Sellepärast tahan teile suusõnaliselt lühidalt korrata, milles seisab asi.“

Feldmarshall tegi lühida vaheaja, kõnelemine näis sünnitavat talle raskusi. „Te teate, Stetten,“ jatkas ta siis, „et on meid taga ajanud õnnetus seitsaadik, kui lahkusime selle kuu algul suure väe juurest. Tean, mis ütlevad targad isandad, kes on neelanud strateegiat lusikatekaupa: ma ei olevat mehi korralikult koos hoidnud ja olla liig ettevaatamatult tegutsenud. Kõnelgu nad, mis tahavad — tean, et Bonaparte kogu oma väega ligi pääsenud ei oleks, kui hea vürst Schwarzenberg ei oleks seisma jäänud ja talle aega annud. Meie saime kolkida — Olsuvjev 10. veebruaril Champanbert'i, Sacken järgmisel päeval Montmirail'i, mina 12. Chatean-Thierry — kas nii oli neetud pesa nimi, Scharnhorst? — ja täna Vanchamps'i juures. Ilus see ei ole, pagana pihta! ilus ta ei ole! Kuid häbi see ei ole ka, võib juhtuda igale tublile sõdurile. Seda kõik tuleb teatada Schwarzenbergile — ja Tema Majesteet kuningale

Eduard Vilde,

Meie tuntuim lugupeetud kirjanik, Tartu ülikooli audoktor, pühitseb 5. III. s. a oma 65. aastast sünnipäeva. Soovime auväärt jubilaarile tähtsa päeva puhul õrne ja jõudu edespidiseks tööks.

ning tsaar Aleksandrile. See on üks asi — teine on tähtsam, Stetten! Peastaabis ei tohita mõelda, et vana Blücher hakkama ei saa. Kui mõtlevad seda, siis võin vedada kihla, et nende stida langeb saapasäärde ja nad kiirelt Rheini poole taganevad. Issand Jumal, võin hulluks minna, kui seda mõtlen! Kõik veri asjatult valatud, sest et — ei, Stetten, lühidalt, Schwarzenberg ei tohi sarnaseid mõtteid haududa. Peab edasi minema, niiviisi aitab ta mind kõige paremini, ja ma ise — Jumal karistagu mind, kui see ei ole tõsi! — alustan varsti pealetungi, kui olen korraldanud väge! Mis, Scharnhorst, eks ole tõsi?"

„Varsti oleme nii kaugel, ekstsellents!“ kinnitas kindral.

„Kuulge, Stetten, mis Scharnhorst ütles, on tõsi! Teatage seda kõik Tema kõrgusele, vägede juhatajale ja jutustage seda kõigile, kes kuulda tahavad. Jään kindlasti selle juure: marsime Pariisi.“

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Kirjanik **Hugo Raudsepp,**

kelle komöödia „Mikumärdi“ on saanud suure menu osaliseks. Teda mängitakse Tallinnas draamastudio näitlejate ettekandel juba 53. korda, ning alati väljamüüdud saale. Selle tüki ennenägemata edu on tingitud tüki rahvapärasest sisust ja näitlejate heast ning hoog-
sast mängust.

Rauk hingas stgavalt, siis jätkas ta :

„Stetten võib võtta ühes poole väeosa Ol-
suvjevi kasakaid, Scharnhorst. Need mehed
on tublid ja nende väiksed hobused vastu-
pidavad. Olge ettevaatlik, Stetten, mu poiss,
saate kokku peaväega Mery juures, kuid
ma ei eksi vist, kui arvan, et seal juba
Prantsuse ratsanikud ringi luusivad. Ei ole
vist raske, arvan ma, neile pikka nina teha,
sest kaardil on ju paks mets Seine'i pool,
kus end hästi võib varjata. Peate vaatama,
kuidas edasi jõuate — kavalusega või vä-
givallaga.“ Blücher sirutas noorele ohvit-
serile käe : „Ratsutage Jumala nimel, mu
poiss, ta ei jäta maha tublit ratsanikku !—
Veel midagi, Scharnhorst?“

„Ei, ekstsellents!“

Stetten pööras ukse poole. Kui tal link

juba käes oli, kutsus teda vana feldmarshall
veel kord tagasi. „Ärge mu tervisest lobi-
sege, mu poiss. Peastaabis nad seda teada
ei tohi ! Kaheksa päeva pärast olen Schvar-
zenbergi juures ja siis teeme ühisel jõul
heaks, mis lahus olles luhtus ! Napoleonile
kallale, Pariisi — seal dikteerime rahu ja
heidame ta troonilt, enne Euroopas rahu ei
tule!“ Rauk haaras tuletangid ja segas
tuld, et südemed lendasid. „Ta langeb troo-
nilt, või mu nimi ei ole Lebrecht Blücher!
Õelge seda igatihele, kes kuulda tahab,
Stetten, ja kui teda kuulevad araverelised
— seda parem ! Jumalaga, mu poiss !“

Kolm tundi hiljem, kümnendal öhtutun-
nil, ratsutas leitnant v. Stetten oma kasa-
katega Etoges'ist välja. Lühike puhkus ja
tugev õhtusöök, värsked heinad Liisile olid
ratsanikku ja hobust karastanud. Sõjaväl-
jal õpitakse vähesega rahul olema, lepitakse
näljaga ja vähese unega. Heal sõduril peab
ikka nälg olema, kui leiab midagi söömi-
seks ja tal peab uni olema, kui tal selleks
on aega. Kui ta kord tagavaraks sööb ja
magab — seda parem.

Õo oli pime ja tee vaevalt näha, kuid
Stetten võis usaldada kasakate orientat-
siooni instinkti, kes teda saatsid. Enne ära-
sõitu oli ta veel kord uurinud kaarti, kuid
ei leidnud sealt muud näpunäidet, kui ül-
dise suuna. Läks kõik hästi, võis ta loota
järgmise päeva lõunal suure väe eelosade
juure jõuda.

Vihma ei sadanud enam, kuid selle ase-
mel langes tihe lumi, mis tuletas meele
ohvitserile ta Põhja-Saksa kodumaad. Ka
Kremmrodes langesid vist lumehelbed vana
härastemaja akendele, katsid pargiteed valge
linikuga ja põllud ja väljad kuni kevadeni.
Aegajalt tõusis isa oma mugavast tugitoo-
list, läks akna juure ja vaatas talvemaas-
tikku. Siis astus ta aeglaselt ümariku laua
juure tagasi, toppis piibu uuesti tubakaga,
mille muretses vana Jochen linmas, kui sõitis
nädalaturule. Jakobäa, väike vennatütar,
kes tundis kõiki rauga väikseid ja suuri tar-
vidusi ja kõige peale mõttes, hoidis juba
tohtu näppude vahel ja kui piibust tõusis esi-
mene suitsupily, siis võttis isa kindlasti
täna tulnud „Speneri Teataja“ nakksest
postitaskust, tegi selle aeglaseit lahti, ot-
sis üles viimased teated „Sõjateatrilt“ ja
nende hulgas peaasjalikult need, milles oli
kõne vana Blücheri väest.

Post käis küll aeglaselt ja ennekui „Spe-
neri Teataja“ tõi teate Marne'ilt ja Sei-

ne'ilt, möödusid 40 päeva kuid kodus ehk teati juba toredast üleminekust üle Rheini Kaubi juures, mis oli Marshall Edasi vägitükk, ja sissemarssimisest Prantsusmaale, ehk ka võidurikkast lahingust La Rothière'i juures. Ehk luges isa just täna sellest ette, kuna Jakobäa peenete, väsimata näppudega linast riiet katsus haavatute jaoks. Ja blondlokilise tüdruku mõtted lendasid siis vist küll kauge onupoja juure Prantsusmaal, sõjaväljale.

Kui üksik ja lgav oli tee! Paremalt ja pahemal kidurad puud. Oksad maetud lume alla, madalad tüved segaste kogudena tontlikult ühinemas ööpimedusega. Siin ja seal avarus, harva üksik metsaonn, elanikest mahajäetud, nagu kasakad teatasid. Vaenlastest ei olnud jälgegi.

Kui oleks saanud kiiremalt edasi minna, Kuid pehme lumi kleepis vaeste hobuste kapjade külge, kattis ratsanikkude riided, mattis enese alla sadula- ja hobuseriistad ning pani vanduma isegi vastupidavaid, talvega harjunud stepipoegi. Vaevalt võis mõnel avaramal kohal, kus tuul lume ära oli puhunud, väike salk kiiremini sõita, muidu tuli kurvalt ja väsitavalt sammu sörkida.

Stetten oli jaganud oma väeosa — umbes kolmkümmend meest — kahte ossa: väiksem pidi ees ja külgedel valvel olema, suurem ratsutas ta taga. Tihedalt kokku surutud, nii et mehed ja hobused vastastikku vähegi võisid end kaitsta halva ilma eest, ratsutasid nad kitsal metsateel — tund tunni järele, penikoorem penikoorma järele. Aegajalt lasi leitnant kellal lüüa: üks-teistkümmend — kesköö! Nüüd olid kustunud kodus viimased tuled. Kuid Masanke, öövalt, sammus läbi pargi ja külatänava, hütüdis tunniaegasid ja hoiatas „tule“ eest.

Üks!

Mets avanes. Lai org surus end suuremetsa vahele, mis langes, paremale ja pahemale. Juba veerandtundi oli ilm selge. Kuu kumas nõrgalt, nagu ei julgeks ta veel välja tulla.

Stetten oli avaust märgates salgal peatuda käskinud ja oli traavinud metsaservale, et ringi vaadata ja orienteeruda. See pidi olema Yvonne'i orunõlvak, mis laienes ta ees. Nad olid kaugemal, kui ta oli arvanud. Seda parem!

Kui ta oli peatanud umbes viis minutit metsaserval, tahtis ta anda meestele käsku edasi ratsutada. Seal nägi ta orus pauku välkuvat, millele järgnes veel teine ja kolmas — need kõlasid tumedalt läbi talveöö ja kajas vastas mäekülgedel.

Stetteni huultelt tuli tasane vanne. Ei olnud kahtlust, ta oli põrganud vaenlase peale.

Mis nüüd? Ehk valida teine tee — ja kuigi see oli pikem —, et hoiduda kokkupõrkest! Teda ei olnud saadetud võitlusse, tema ülesanne oli viia tähtsaid teateid vürst Schvarzenbergile!

Kuid enne tuli oodata esimese patrulli teadet.

Orus oli kõik vaikseks jäänud. Kasakad olid ehk jõudnud Prantsuse vahipostini, kuid olid, tuld saades, kindlasti ringi pööranud. Õige! Seal tuli käskjalg. Stetten tundis mehe kuuvalgel kaugelt ära ta kõverast olekust. See oli eessalga juht, vana, eriliselt tubli kasaka allohvitser, kes talle oli puutunud silma oma nupukusega.

„Noh, Aleksandrovitsh, kuidas läheb?“ küsis Stetten,

„Mõned prantslased, isake, ei ole kõne väärt!“ teatas ta kasak. „Jäamavad väikese veski juures — vahipost silla ees, mis on rikkumata. Talu taga on vahituli — võid seda näha, isand, kui vaatad teravamalt, just selle suure puu kohal!“

„Mujal veel vahiposte?“

„Ei, isake. Kusagil ühtegi hinge.“

„On jõgi kinni külmanud, Aleksandrovitsh?“

Kasaka allohvitser raputas pead. „Ujuv jää, isand. Peame minema üle silla.“

Stetten ratsutas mõned sammud metsa tagasi, tegi tuld ja vaatas kaarti. Teist ülekäiku ei olnud. Paha lugu!

„Kui tugev on vaenlane, allohvitser?“

Kasak kaalus. „Pool eskadroni, isake, vaevalt rohkem, võib olla vähem.“

„Kahju, et sattusite vahipostile.“

„Teisiti ei olnud võimalik, isand leitnant. Kuid ta ei märganud palju, sest kihutasime kohe nagu tuul minema, kui paugud kõlasid. Arvab ehk, et nägi und.“

„Nad lasksid kolm korda, Aleksandrovitsh.“

„Nad paugutavad heameelega, isake. Siis jäi kõik vaikseks. Oleks nad arvanud, et

Soovitame suitsetajatele kõrgeväertuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

neid varitseb hädaoht, oleks nad meile patrulli järele saatnud.“

Kasaka loogika oli õige. Ja pealegi puudus aeg pikemaks kaalumiseks — Stetten pidi edasi minema, pidi siit läbi pääsema!

Ta ratsutas veel kord metsaservale ja vahetis tähelepanelikult orgu. All oli sügav vaikus — ei kabjalööki ega relvade klirinat. Ka nõrk tulekuma paistis ikka veel, vaenlased ei olnud kustutanud isegi vahituld.

Lühike vile — salkkond hakkas sõitma.

„Piigid kinni! Mingit kára! Pistolid välja, kel need on!“

Kasakatel olid õigupoolest ainult piigid, kuid nad olid varustanud end suuremalt jaolt saagiks langenud tulirelvadega.

Tihe lumi oli väiksele salgale nüüd kasulik, valge linik lämmatas kapjade plagina. Ja nagu tunneks isegi kuu Stettenile kaasa, varjas ta end, kui väesalk künka varjust lahkus, uuesti jooksvate pilvede taha.

Kuni viiesaja sammuni sillast ratsutas salkkond, ilma et oleks kostnud paukugi, siis lühike, energiline komando — hobused hakkasid kihutama ja kasakad tormasid ühises kambas, Stetten teiste ees, möldritalu poole.

Pauk — siis nõrk kogupauk — läbilõikav hurra! Stetten kuulis Liisi kapju puusillal murisevat — ta löi, ilma õieti vaatamata, sõduri maha, kes talle püssi ette pani, ja kihutas siis vaenlaste salga keskele, kes katsus asjatult vastu panna. Nüüd jõudsid ka kasakad järele . . . Enne pistoleid tühjendades, kihutasid nad piikidega vastaste sekka, kes olid kogunud kõrgekasvulise ohvitseri ümber.

„En avant, mes braves! En avant!“ kõlas hele nooruslik hääl. („Edasi, mu tublid mehed! Edasi!“)

„Anname alla!“ hüüdsid juba mõned prantslased, suuremalt jaolt habemeta, vaevalt koolipingilt pääsenud poisid, keda Napoleon juba 1813 ja eriti peale viimaseid suuri vereohvreid väkke oli võtnud.

„Hurra! Hurra!“ Kasakate väike kõrvalpatrull oli kohale jõudnud ja heitis end samuti üldisesse möllu. Salkkond Prantsuse ohvitseri ümber oli kadunud; kes ei olnud langenud kasakate piikide all või ei olnud sattunud hobuste kapjade alla, pööras metsikult põgenedes metsa poole.

„Oh, need argptüksid,“ hoigas vaenulik ohvitser, kaitstes end osavate, tugevate hoopidega Stetteni mõõga vastu.

„Ändke alla, härra seltsimees! Te näete,

vastupanu on asjatu,“ hüüdis talle Stetten. Kuid prantslane näis tahtvat elu kallilt müüa. Suure hüppega tahapoole oli ta jõudnud veski müürini ning sellele toetudes jagas ta nüüd oma hoobe.

„Kas pean ta maha laskma, isand?“ Halli habemega Aleksandrovitsh oli tõstnud juba pistoli.

„Ei — ei!“ keelas Stetten ja tungis uuesti vahva vaenlase kallale. Lühike kahevõitlus, siis langes prantslase mõök maha — prantslane oli osavalt tabanud. Ta seisis hambaid kiristades, kui Stetten talle pani käe nõrgalt verd jooksvale käevarrelle: „Olete mu vang, härra seltsimees!“

Kallaletung oli täielikult õnnestunud, kuid kas sellega palju oli võidetud, see oli veel teadmata. Arvatavasti oli väike Prantsuse salk suurema väe eelluure ja võis saada iga silmapilk toetust. Stetten pidi sellepärast võimalikult kiirelt metsa varju jõudma, kus võis end nägematuks teha.

Ta saatis põgenejatele mõned patrullid järele, et saada kindlust vaenlase varjupaiga kohta, lasi anda vangivõetud ohvitserile langenud kasaka hobuse ja andis ta oma meeste hooleks. Siis traavis väike trupp, peatänavalt ära põigates, uuesti metsa poole. Stetten lubas enesele veel nii palju viivitust, et kuulas üle prantsuse jäägri, kes lamas peahaavaga tee ääres. Sellelt sai ta vähemalt rahustava kindluse, et vaevalt veel oli karta vaenlasega kokkupõrkamist. Vicomte Labourd-Macardi pool kompaniid oli eile teele asunud, et olla Marmonti ja Napoleoni vägede vahel ühendavaks lüliks, ta oli ilma seljatagusega ja ei võinud loota abi peale.

„Labourd-Macard!“ Nimi ei läinud Stettenil peast, kuna ratsutas oma meestele järele.

Kas ei olnud see Labourd-Macard, kes kaks aastat tagasi oli leidnud Kremmrodes vastuvõtmist ja ravitsemist, kui „suure väe“ jäänused Venemaalt tagasi pöörasid? Tema, Stetten, ei olnud teda ise näinud, sest oli olnud tookord Jorki väe juures kauges Ida-Preis. Kuid tast olid kõnelenud isa ja ka Jakobäa kirjad. Õige — just Jakobäa oli ta vabastanud vihaste talupoegade käest ja toonud härrastemajja. Isegi isa oli teda kirjeldanud tubli noore mehena, keda muidu täitis tige vaen prantslaste vastu. Labourd-Macard! Nimi oli seesama. Kuid Napoleoni väes võisid teenida paljud selle perekonna liikmed.

(Järgneb.)

Kontserdi vaheajal.

Ungari kirjanik **Zoltán Somlyó.**

Publik ei teadnud, mis oli sündinud. Eeskava esimene osa oli juba läbi, käes oli vaheaeg. Peale hariliku kümne minuti oli veel kümne minutit möödunud ja lava jäi ikka veel tühjaks; kuulus Berliini lauljanna ei olnud ilmunud eeskava jätkama.

Hiiglasuur kontsertsaal oli viimse platšini täis. Nüüd, pika ja arusaamatuil põhjusil venitatud vaheaja järele põlesid punastel seintel kõik tuled silmipimestavalt; laest allarippuv kroonlühter leekis; seda hiilgavat sära jõi publik nüüd kui erinumbrit ja nagu orkestri helinaid. Kerge siid rasketel kehadel loitis tumedalt, viimne laul voogas alles nagu kardetav plahvatusaine säravate õlgade ja kõrge lumivalge lae vahel.

„Ja kui sa mind armastad, suudle mind!

Oh suudle mind, suudle mind, suudle mind!“

Sõnade mõte voolas muusika põruvates värvides, tema lendlevates narmastes laiail nagu õhk, ja selles erakorralises ootuses, mis iga üksiku inimese südames äratas uinuva lootuse, seisis dirigent laval nagu hüüdmisemärk närviliselt, meeletult. . .

Nüüd ilmus lava tagast keegi kuivetu valgetverd noormees. Gummipalli kergusega lähenes ta dirigendile ja sosistas talle:

„Kes on seal see tore, kummalise näoga härra saali keskel teises reas?“

Dirigent vaatas talle arusaamatult ja vihaselt otsa:

„Kas Teil muud muret selle skandaali puhul ei ole? Mis mina tean! Mingisugune rikas juut.“

„No vaadake, selle skandaali põhjus on t e m a. Lauljanna ei taha enam lavale tulla, kuni see härra saalis viibib.“

Need sosistatud sõnad jahmatasid dirigenti. Tema tundis kuulsat lauljannat; see oli temaga Berliinist tulnud, sest igal pool saatis ta teda klaveril; ta teadis, et lauljanna oli äärmusse kalduva iseloomuga. Aga seda, seda ei võidud ju teha! Mis oli lauljannal selle härraga õieti tegemist?

„Ta ei jaksa ta pilku sallida. Kogu see nägu on temale vastik. Ta arvab, et see

mees talle, kui ta laulab, kõrisse vahib; ta silmitsevat teda, nii himukalt ja kummaliselt, nagu tahaks ta teda, kui ta klaveri kõrval seisab, kägistada. . .“

Kuivetu valgetverd noormees oli kontserdi korraldaja. Temale oli tähtis, et kõik korras oleks ja suurte kuludega valmistatud õhtu takistamata jätkuks. Kindlasti ütles ta:

„See härra tuleb, üks kõik mil kombel, saalist kõrvaldada!“

Dirigendi otsaesisel tursusid sooned.

„Mis te ütlete? Kõrvaldada? Tema on pileti ostnud. See maksis hulga raha.“

„Üks kõik. Selle saab ta tagasi. Lauljanna on kui meeletu. Ei taha enam esineda. Vastuoksa, tahaks juba koju, hotelli minna, pakkida ja koju reisida. See härra tuleb eemaldada! . . .“

Valge tanuga piletikontrollija jooksis saali, ta otsis arsti. Lauljanna oli haigestunud. See oskamatus, mõtles mängujuht, publikut rahutuks teha! Miks ei kutsutud arsti telefoni kaudu? . . .

Äkki tõusid umbes kakskümmend härrat, kes riietunud smokingisse, istmelt, kõik olid arstid. Ja tore, kummalise näoga härra tegi ka, nagu oleks ta tõusta tahtnud. . .

Piletikontrollija võttis ühe arsti kaasa, vana, prillekandva, lonkava härra, kel juba eemalt karboolilõhn juures oli. Teised võtsid pettunult, pooleldi häbistatult jälle istet.

Põnev ootus. Vaikus süvenes iga hetkega. Kroonlühtri siledad kristallid pea-aegu värisesid valguses. Kapellmeister istus rahu sugereerimiseks klaveri ette ja hakkas tõsiselt noote sorima. Siis pani ta käed pehmelt klahvidele, nagu oleks ta tahtnud lähemal hetkel kõlavaid akkorde lüüa. . .

Ja samal hetkel tõusis tore, kummalise näoga härra oma istmelt ning lahkus tasakesi kikivarbil saalist.

Kunstnikutoas oli lauljanna toibunud. Vana arst andis talle mingisugust rohtu nuusutada ja avas ta pihiku. Ilusa naise punaseks värvitud huuled tuikasid kohme-

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“**
paberosse ja tubakaid.

tult. Ta oli nii ilus, nagu ilusad naised seda on unenäost ärgates. Nagu hele kastetilk helendas ta oimukohal higitilk, väike hüsteeeriahoog oli ta ilule peaaegu kasuks olnud.

Temale öeldi, et „too härra“ on saalist ise lahkunud.

Tema ei tahtnud seda uskuda. Raputas oma valkjat pead ja ütles, et teda petetakse.

„Ausõna? Ausõna?“ küsis ta juuresolijatele mitu korda.

Ja kõik vastasid:

„Ausõna!“

Pikkamisi hakkas ta ettevalmistusi tegema. Saatis kõigepealt arsti välja. See seisis hetke kohmetult, võib olla et ta honorari ootas. . . Siis läks ta välja. Riie-taja ulatas lauljannale juba värvipulga, tualetivedeliku, kompveki ja kuldse sigaretitoosi. Sigarett süüdati ja lauljanna tõmbas suitsu peaaegu südamesse. . . See pani ta jälle õitsma. Veel mõni minut peegli ees ja . . .

Ja siis seisis tema ees „too härra.“ Laiad õlad kokku tõmmatud kui peksasäänud koeral, silmad temal, nii seisis ta lauljanna ees.

Lauljanna oli esimesel hetkel heitunud. Ei tahtnud silmi tsukuda. Kes on selle inimese sisse lasknud? Ka siingi kiusab ta teda? . . .

Aga minestusse ta enam ei langenud. Vaid pani põlema teise sigareti.

„Vabandage, minu südametunnistus ei anna mulle rahu. . . Siin räägitakse, see ölla in u süü. . . See teeb mulle valu. . . Kuidas võin ma asja parandada?“

Nüüd tundis lauljanna peaaegu kergendust. See tore, pisut juba halliks läinud

juustega härra silmitses teda pehmesti, peaaegu isaliku lahkusega. Või siis seda oli ta kartnud? No vaata. . . Ta hakkas südamest naerma:

„Uskuge, asi on mulle piinlikum. Ei tea isegi, mis ma tundsin. Aga teie silmitsesite mind nii kummaliselt, tahaksin öelda, nii himukalt, ärge pange pahaks, nagu oleksite tahtnud minusse vaadata.“

Ja uuesti naeris ta.

„Nüüd on kõik mööda, ja mina olen terve. Tahan teid seega lepitada, et ilusasti laulan. Nii ilusasti kui ei iial enne! Kas olete rahul?“

Tore härra kummardas. Kummardas lauljanna käekohale. Aga ei suudelnud seda. Lauljanna ootas käesuudlust, ta käsi oli veel sirus ja ta ise imestas, aga suudlust ei olnud. Ja „too härra“ seisis seal.

„Kui soovite, võime saalist lahkuda. . .“

„Kellega te seal olete?“

„Oma kahe tütreaga. Tulime Berliinist, otsekohe teie õhtule. Me reisime teile igale poole kolmekesi järele — igale poole. Ja ometi elame Berliinis üsna teie lähedal. Just teie maja kõrval. . .“

Lauljanna käest kukkus sigarett. Siis tõstis ta käe silmade ette ja kobas oma oimukohte. Siis vaatas ta härrale silma. Natukese aja pärast sules ta omad. Ja avas jälle.

„Need on teie tütre? Väga ilusad neid. Ah, ja Teie, Teie olete nende õrnade, kevadeõrnade olevuste isa! . . . Mu Jumal, mina uskusin, et olete — andke andeks — metsaline. . . Nägemiseni hotellis. Me sööme neljakesi üheskoos õhtust. Olete nõus?“

Ja nüüd pigistas ta trillerdades „too härra“ kätt. Ja sai nüüd oma käesuudluse.

Ja laval algas eeskava lähem number.

Noor ja vana.

P. Grünfeldt.

*Teed ma näen nagu siugu
mäest alla looklevat.
Lapsed lasevad seal liugu,
naerdes alla lendavad.*

*Ja siis punapalgeil nemad
jälle mäele tõttavad,
kus neid oofamas on emad,
sõitu lõbul kordavad.*

*Vaatan. Ärge pange pahaks,
armsad lapsed, mina ka
oh nii väga sõitfa tahaks
mäest alla kelguga!*

*Sõidan, lendan pillapalla
mäest alla minagi —
Oh, nii kerge saada alla —
aga kuidas ülesse?!*

Tänumeel.

Saksa kirjanik **Karl Schüler.**

Teemantide kaupleja van Stavenhagen tuli tihti Amsterdamist Berliini. Ta oli siin tüüritud väikese korteri, õigupoolest kontori väikese kõrvaltoaga. Kontoris võttis ta vastu Berliinis viibimise ajal oma ärisõpru ja kõrvaltoas, mugavas magamis- toas, veetis ta ööd.

Kontoris seisis väike, kuid eeskujulikult töötatud rahakapp, mis varjas teemantidega kaupleja varandusi. Need ulatusid tihti väärtusteni, mis ületasid miljon saksa marka rahas.

Ka seekord oli Stavenhagen suure kogu toredaid kive Berliini toonud. Osa oli ta juba maha mütnud ja raha oli, ühes ülejäänud kividega, rahakapis.

Teemantide kaupleja oli majas, mis sisaldas alumisest korrast kuni katuse alla ainult äriruume, ainus isik, kes magas selles aegajalt. Vana majavaht elas õues. Tema ülesandeks oli küll õsiti rännata suure ehituse korridoridel, kuid Stavenhagen teadis kogemusest, et mees pidas paremaks öösel voodis magada.

Stavenhagen oli alles hilja öösel koju tulnud. Tema poolt tüüritud ruumid olid maja esimesel korral. Majauks, raske, raudne uks, oli nagu ikka, kui ta peale kella kümnet koju tuli, lukustatud. Elektril taskulatern käes, ei olnud ta leidnud midagi kahtlast teel oma kontori raudukseni. Ka mõlemad toad oli ta, vanast harjumusest, hoolikalt järele vaadanud. Peale tema enese ei olnud neis midagi elusat. Siis oli ta magama heitnud, brovningipistol peapadja all.

Nüüd kuulis ta äkki kõrvaltoast hoigamist.

Algul pidas ta seda unenäoks. Ta hõõrus silmi, pidas hinge tagasi ja kuulatas uuesti.

Ei olnud kahtlust, kõrvaltoas hoigas inimene, kes näis kannatavat suuri valusid.

Stavenhagen kaalus. Mis pidi ta tegema.

Teda oli tihti hoiatud, et ta ei magaks selles, öösel täitsa tühjas majas ja veel suurte summadega, mida rahas ja kivides enesega kandis. Kuid ta oli omaste hoiatuste peale ainult naernud. Ta oli tunnud

end siin kindlamana kui mõnes hotellis. Nüüd oli ometi juhtunud see, mille eest teda oli hoiatud. Kõrvaltoas oli murdvaras, võib olla isegi mitu murdvarast.

Stavenhagen ei olnud kartlik, kuid ta kaalus ometi, kas mitte ei oleks parem kiire hüppega ukse juure rutata, mis tähendas ta magadistuba eelmise toaga ja mis oli jäetud ainult praokile, uks seestpoolt lukustada ja siis oodata, mis edasi sündis. Omas toas võis ta brovningu abil isegi ülejõule vastu panna. Nii oleks ta päästnud elu, kuid ta varandus langeks kelmide kätte. Juba tahtis ta seda plaani teostada, kui talle tuli mõte, et mõni kelm oli ehk juba ta magadistoas. Siin valitses pimedus, mis tegi võimatuks sammugi kauget näha.

Ettevaatlikult kobas ta käsi laskeriista järele.

See oli kadunud!

Külm higi tõusis teemantide kauplejale otsaesisele.

Ei, jumalale tänu, ta värisev, kobav käsi oli eksinud. Ta oli leidnud revolvri.

Tasaotas ta selle.

Voodis, poolenisti istudes, kuulatas ta iga häält.

Veel ikka kostus aegajalt tasane hoigamine.

Elektrivalguse nupp oli ukse lähedal, ainult kaks sanmu eemal ta asemest.

Ta närvide pinevus oli arenenud kraadini, mis tegi talle võimatuks veel kauemini jääda pimedusse. Ta silmad nägid hirmukujusid, kes lähenesid kuulmatul sammul igalt poolt ja sirutasid tema poole külmi mõrtsukakäsi.

Kuski löi tornikell kaks.

Need väljastpoolt ta pimedasse vanglasse tungivad toonid andsid talle tagasi energia.

Ühe hüppega seisis ta jalul. Koormast vabanenud sohva vedrud vibreerusid kerge, metallilise kõlaga.

Samal silmapilgul vaikis hoigamine esimeses toas.

Kiire liigutus elektrinupu poole ja tuba

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Esimene lumi.

Foto: St. Rubelt.
Zeiss-Ikoni ajakirjast „Photo-Technik.“

säras pimestavas heleduse. Ühe pilguga nägi Stavenhagen, et oli ükski toas.

Valgusega oli tast kadunud kõik hirm.

Ta lükkas ukse lahti, mis viis kõrvaltuppa, ja hüüdis kindlal häälel: „Kes on seal?“ Keegi ei vastanud.

Nüüd astus Stavenhagen esituppa, parema käe sõrm pistoli kukel, ja kiire käeliigutusega valgustas ta ka selle toa.

Esimesel silmapilgul ei märganud ta kedagi, siis aga, kui astus sammu edasi, nägi ta akna all, mis oli osaliselt sisse surutud, inimest kükitavat, kes vahtis talle otsa metsikute, meeleheitlike silmadega.

Ta nägi ka, et inimesel oli laskevalmis revolver käes.

Esimesel silmapilgul mõtles Stavenhagen sissetungijat maha lasta. Siin oli see edus, kes andis esimese paugu.

Kuid siis tundis ta vastumeelsust lasta liikumatult põrandal kükitavale inimesele ja ta hüüdis talle: „Pange revolver käest või ma lasen!“

„Kui oleksin teie peale lasta tahtnud, lamaksite nüüd kuul ajus ukse kõrval maas. Te olite, kui astusite heledasti valgustatud uksele, ilus märklaud.“

„Teil on õigus,“ kinnitas Stavenhagen. Ta seisis oma kirjutuslaua taga ja pani revolveri selle plaadile. „Nii, panin relva käest. Tehke teie samuti.“

Inimene kindlustas revolveri ja pistis selle kuuetasku.

„Nii. Mis tahate minuga nüüd teha?“

„Kutsun telefoni teel välja järgmise politseiijaama. Teile tullakse järele.“

„Mitte elavale.“ Ta tõi revolveri uuesti välja.

Stavenhagen haaras telefoniraamatu.

„Palun jätke politsei mängust!“

„Arge uskuge, et lasen teil joosta!“

Stavenhagen oli leidnud vastava politsei jaama numbri ja haaras kirjutuslaual seisva aparaadi kuuldetoru.

„Teie ei võigi mind joosta lasta, kui seda tahaksitegi. Olen murdnud parema jalalu.“

Stavenhagen pani kuuldetoru aparaadile tagasi. „Ah, sellepärast hoigasitegi! Teil on valusid?“

„Hirmsad valud! Ma ei oleks muidu seenanud teie öörahu.“

Stavenhagen astus kirjutuslaua tagant välja ja lähenes murdvargale. „Teie olete ka verine.“

„Vigastasin aknaruudu sisselitsumisel käe. Sisseronimisel libisesin omas veres. Ja murdsin jalalu.“

Kuigi ta hoiganist alla suruda katsus, ei õnnestunud see täielikult.

„Kui kutsute politsei, lasen enese surruks,“ jätkas ta. „Seisukorras, milles olen mina, on mahalaskmine vähem halb kui vangistus ja äraviimine.“

Stavenhagen ei suutnud varjata teatavat kaastunnet murdvargaga. Mees nägi tööpoolest välja, et ta otsus oli tõsine. Ta oli veel noor, kahvatu, ilus inimene, elegantselt riietatud ja ta kõneviis näitas, et ta kuulus paremate klasside sekka.

„Noh,“ ütles Stavenhagen, „algul vaatan, kas võin teid ehk aidata. Näidake end. Kust olete haavatud?“

Mets talvel.

Foto: A. Renger-Patzsch
Zeiss Ikoni ajakirjast „Photo-Technik.“

Noormees sirutas aitajale pahema käe. Käsi oli üleni verine. Kaks sõrme olid luuni läbi lõigatud.

Stavenhagen vaatas haavu. „See ei ole kardetav,“ seletas ta. „Seon käe kinni.“

Kõrvaltoast tõi ta kannu vett ja mõned taskurätikud. Tapesi haavatud käe ja sidus selle kinni.

„Teie olete väga lahke, mu härra. Täna teid südamest.“

Stavenhagen nägi, et noormehe silmades seisid pisarad. Teda haaras soov veel enam aidata oma õist külalist. „Kas võite minu abiga mu voodini tulla?“ küsis ta. „Teie asend maas ei ole teie jalale hea.“

„Tahan katsuda,“ vastas noormees pisaratega.

Stavenhagen võttis kõik jõu kokku ja tal õnnestus lõpuks haavatut oma sohvale paigutada.

„Nii, ja nüüd toon arsti, kes teie jala korda seab.“

Noormees nuttis tasa enese ette, kuna Stavenhagen riietus.

Peegli ees seistes, tuksatas üks mõte läbi ta aju. Kui ta nüüd ära läks, et arsti tuua, võis kergesti juhtuda, et möödus tund, enne kui ta tagasi tuli. Öösel kell pool kolm arsti saada, ei ole kerge ülesanne. Kui vahepeal see noormees siin siiski ta rahakapi kallale asus ja kadus, enne kui ta tagasi tuli?

„Kus on teie sissemurdmise tööriistad?“ küsis ta haavatult.

Teine mõistis küsimust. Ta varjas näo mõlema käega. „Mul ei ole tööriistu!“ hoigas ta.

Stavenhagen pörkas tagasi. See noormees oli siis tahtnud muretseda vägivallaga rahakapi võtmeid. Seni oli ta oletanud, et õine külaline ei teadnud, et rahakapi omanik kõrvaltoas magas.

„Kas teadsite, et siin magan?“

Noormees noogutas.

„On teil valemõtted?“

Noormees raputas pead.

„Revolver pidi siis teile avama mu rahakapi?“

Noormehe nuuksumine muutus ägedamaks.

„Kes teie siis olete? Teie ei ole ometi kutseline murdvaras? Kas tundsite mind?“

Talipäev.

Foto: Z. Riesch-Lau.
Objektiv Zeiss-Tessar 1: 4,5.

Stavenhagen arvas märkavat, et haavatu jaatavalt pead noogutas.

Ta tähelepanu pöördus aga teise suuna. Väljas koridoris kostsid rasked sammud ja mitme mehe hääled.

„Siin see on.“

„Siin elab keegi hollandlane, üks teemantide kaupleja,“ kuulis Stavenhagen õuevahi häält.

„Politsei!“ hoigas haavatu. „Härra van Stavenhagen, andke mulle mu revolver. Mind ei tohi nad elavalt saada.“

Väljas koputati uksele.

„Olge muretu,“ ütles Stavenhagen, „ja jääge rahulikult teki alla. Ma ei anna teid ära.“

Siis kustutas ta magamistoas tule ja astus esituppa, vaheust kinni tõmmates.

„Kes seal on?“

„Avage, härra van Stavenhagen. Teie juure on roninud akna kaudu murdvaras,“ kuulis Stavenhagen vahti vastavat. „Olen siin kahe politseiametnikuga.“

Stavenhagen avas ukse. „Tulite asjatult, mu härrad. Tulin hilja koju ja akent sülle läks ruut katki.“

Ta tõmbas rahakoti ja andis igale mehele suurema rahatüki. „Nii, see on teile kohusetruuduse eest. Täna teid.“

Kolm meest tänasid ja läksid.

Stavenhagen astus uuesti magamistuppa.

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Maailma viimne elanik.

Foto: Ernst Baumann.

Rullfilm: Satrap (Lila). Paber: Satrap Universal.

„Mehed on läinud. Jätan teid nüüd üksi korteri ja toon arsti.“

Kiiremini, kui ta oli lootnud, leidis Stavenhagen arsti, kes varustas end tarviliku sidematerjaliga ja teda saatis haavatu voodi juure. Stavenhagen ütles arstile, et noormees on ta poég. Murdvarga parem jalaluu oli murdunud pealpoolt kedraluud.

Jala kordapanek ja lahastamine tekitas patsiendile ägedaid valusid. Kuid lõpuks, kui paks gipsiside kohal oli, vaikisid valud ja, kui arst oli lahkunud, jäi haige magama.

Stavenhagen oli magamistoa pimedaks teinud ja kontori läinud. Seal istus ta kirjutustoolil ja toetas mõtetes pead kätele.

See oli imelik avantüür. Homme hommikul tahtis ta haige viia haigemajja, ta eest maksta arsti- ja ravitsuskulud, ja siis — siis ei näe ta enam meest, kes ta elu kallale oli tungida kavatsenud.

Aeglaselt möödusid tunnid. Aegajalt kuulatas ta ukse juures magaja rahulikke hin-

getõmbeid. Siis algas koit ja maja muutus elavaks.

Kindlalt oli Stavenhagen seni vastu pannud väsimusele, nüüd langes ta pea ettepoole ja peale õõ ärevusi tuli sügav uni.

Ta võis umbes tunni maganud olla, kui avaness ta magamistoa uks.

Murdvaras piilus ettevaatlikult sisse. Ta oli täielikult riides. Ettevaatlikult tuli ta tuppa. Silmapilguks jahmatas ta, nähes magavat Stavenhageni, siis läks ta edasi, võites mehelikult valusid, mida tegi haige jalasäär. Tasa lükkas ta riivi raudse kontoriukse eest, astus korridori ja sules ukse tasa enese taga.

Alles palju hiljem ärkas Stavenhagen.

Kui ta vaatas patsiendi järele, nägi ta, et see oli välja lennanud. Ta oli maha jätnud parema jala kinga.

Kui Stavenhagen majast lahkus, et einetada lähemas kohvikus, kohtas ta all kojast liftijuhti.

„Noh, kas noormees kange säärega õnnelikult autosse sai?“ küsis teemantide kaupleja.

„Jah,“ kinnitas see, „tõin ta liftis alla ja aitasin ta autosse. — Teie juures oli ta siis? Ma ei näinud, millal ta üles läks.“

Lõuna ajal külastas Stavenhageni üks ta parimaid ärisõpru. Kuldsepp, kellega Stavenhagen pidas juba mitu päeva läbirääkimisi, näis täna veidi ärev.

„Mis teil on?“ küsis Stavenhagen, kellele puutus silma selle härra ülalpidamine.

„Mis mul on?“ küsis teine vastuseks. „Kui teil oleks poeg, kes öösel ringi hulguks ja hommikul murtud jalaga koju tuleb!“

Äri kuldseepaga sai tehtud ja mõned päevad hiljem reisis Stavenhagen Amsterdami tagasi.

Möödusid mõned aastad. Teemantide tööstuses oli tekkinud kriis, nagu seda ei mäletanud enam keegi. Stavenhagen pidas raskest võitlust olemasolu eest. Ta vajab suuri rahasummasid, et hoida end vee peal. Ta sõitis Berliini, et isiklikult raha muretseda sealsetelt ärisõpradelt. Kogu Amsterdam põdes kriisi. Seal oli ta leidnud ainult luskastatud ukse.

Ka Berliinis oli raske tarvilikke rahasummasid saada. Kõik, mis ta võis anda kindlustuseks, oli antud ja ikka veel vajab ta kakssadatuhat marka. Kui ta selle raha sai, oli ta pankrotist pääsenud ja võis lootajälle kiirelt haljale oksale tõusta. Kui see ei õn-

nestunud, olid kõik ta vaevanagemised olnud asjatud, ta oli siis kerjus.

Ta palvekäik viis ta ka selle kuldsepa juure, kes tookord oli kaevanud hukkaläinud poja üle.

Ta seletas ärisõbrale asja, kuid see kehtitas kahetsevalt õlgu.

„Võimatu, armas härra van Stavenhagen,“ oli ta vastus. „Kuidas võiksin sarnast suurt summat anda! See ei lähe kõige paremal tahtmisel mitte!“

Murest murtuna lahkus vana teemantide kaupleja ärist. Ta läks oma kontori ja istus jälle, pea murelikult käte vahel, kirjutustoolil, kus oli istunud tookord, kui murdvaras tast mööda oli hiilunud.

Ta mõtles naisele ja lastele. Tulevik oli kurb.

Seal koputati. Sisse astus kuldsepp, kes talle oli seletanud tunni aja eest, et tal oli võimatu Stavenhagenile raha laenata.

„Mu armas härra van Stavenhagen,“ teretas ta teemantide kauplejat, „toon teile siin raha!“

Tõesti! Kas tuli päästmine viimasel silmapilgul? Ta suutis seda vaevalt uskuda.

Kuid seal tõmbas kuldsepp juba nahk-taskust tsheki Saksa Panga nimele.

„Siin — kakssadatuhat marka. Palun võlatähte. Annan teile raha neljaks aastaks viie protsendi peale.“

Stavenhagen vaatas mehele uskmatalt otsa. Need olid nii soodsad tingimused, nagu ta ialgi sarnaseid lootae ei oleks võinud.

„Jah,“ seletas kuldsepp hollandlasele, „selle eest võlgnete mu pojale tänu. Poiss on juba kaks aastat mu osanik ja ta käis mulle nii kaua peale, kuni kirjutasin tsheki. Teie vaatate mulle imestunult otsa, kuna varem poja üle mitmel puhul olen kaevanud. Ta oli kergemeelne ja täis avantüristlike kelmistukke. Kuid seitsaadik kui ta murdis jala, on ta nagu muutunud, usin, tubli, täpne. Ta on äriale uue elu sisse puhunud. Kui teda ei oleks, ei saaks ma omalt pangalt nii kergesti kakssadatuhat marka.“

Kui kuldsepp oli läinud ja Stavenhagen naisele telegrammi kokku seadis, milles teatas, et kõik on päästetud, lendas tal imelik mõte läbi pea.

„Kas leidus veel tööpoolest tänumeelt?“

Vaenlane.

Itaalia kirjanik **Grazia Deledda.**

Vana Marala kõmpis teed mööda üles küla poole korvis olevaid asju müüma. Korvis peitusid tal munad, salatipead ja muu juurvili, puuvili, juust ja mitu tapetud kana. Tal oli kindel nõu oma kaupa mitte odavasti ära anda, sest esiteks maksavad need asjad omanikule meie päevil isegi palju ja teiseks ei olnud tal õieti vajadustki neid müüa. Tema ei olnud nimelt kellegi õige talunaine, vaid pidas ennast neist paremaks, kuna tal veel teisi salajaid sissetulekuallikaid oli.

Äkki jäi ta seisma. Temal oli, nagu oleks kustki, olgu tee kõrvalt kuristikust või ülevalt mägedest, sumbutatud hääled kostnud, mis temast paha pajatasid. Aga see oli vaid tuulepuhang, mis, kaljult kaljule karates, kadakapöösastes ja sõnajalgades kohises.

Uuesti hakkas ta käima, julgemini ja rutemini kui enne, raske korb peal ja silmad teel. Tihti oli ta öösel seda teed käies kujutlenud, nagu oleksid ta silmad laternad ja valgustaksid teed. Nüüd vaatles ta ise oma samme ja tundis enese olevat valmis põgenema, kui keegi teda ähvardas. Nii käivad inimesed, kel on vaenlasi.

Maralagi uskus, et tal üks niisugune on. Ta ei teadnud, kes see oli ja kus ta eluses, ka mitte, kas ta oli mees või naine, ometi ei kahelnud ta tema olemasolus.

Juba kui ta alles noor neiu oli, pidi see vaenlane olemas olema. Tookord ei osanud ta enesele veel kujutleda, et kellelgi võis põhjust olla talle vaenlust avaldada. Võimalik, et see oli mõni kosilane, kelle ta tagasi lükanud, või mõni pahatahtlik naa-

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

ber või sugulane, kes uskus, et ta tema läbi kuidagi kahju saanud. Võimalik ka, et see oli sakristan, kes taluinimestelt ikka veel kümnest nõudis ja paljuilt, kes veel ebausklikud olid, ka sai. Kindel oli, et see saladuslik vaenlane temale mitu korda nii oli kahju teinud, et teist seletust ei võinud olla. Ja kuna ta teed mööda edasi sammus, hakkas ta oma pruunide sõrmede peal, mis nagu raagus oksad välja nägid, lugema tegusid, mis ta usku vaenlase tehtud olevat.

Kõige pealt, mis tal kõik oli kaasa teha olnud, kui ta veel rikka puu- ja sütekaupmehe pruut oli. Küll ei olnud ta sellele mehele oma jaasõna annud armastusest, kuid ta oli uskunud, et armastus abielus iseeneest tuleb ühes lastega ja hea eluga. Aga vaenlane läks ja jutustas kaupmehele, et temal armuvahekord oli oma onupojaga, ja nii luhtus ta lootus rikka mehe naiseks saada.

Ometi oli ta armuvahekord külas paljudele teada olnud ja sellepärast ei olnud imestus ka väga suur, kui nad ühel päeval abiellusid. Aga varsti pärast seda sünnitas vaenlane uue kurja. Onupoeg oli ilus poiss, kes oma naist küll armastas, aga rasket tööd mitte väga ei armastanud. Marala hakkas temaga paukuma ja etteheiteid tegema, et ta just tema süü pärast rikkast kaupmehest olla ilma jäänud. See ei teinud mehele põllutööd armsamaks, vaid ajas ta selle asemel kõrtsi. Järgnesid kurvad aastad. Sellepärast oleks Marala võib olla oma õnnetust veel kannatlikult kannud, kui külarahvas temast ei oleks rääkinud kõige hullemaid lugusid: et ta oma meest peksvat, teiste meestega petvat ja surmaga ähvardavat. Kõigil oli ta mehest kahju, kes kõrtsis hulkuks ja ennast pealegi ühe teise tüdrukuga lohutas. Marala osa oli ainult pilge ja kahju. —

Kui Maralale teel need sündmused meele tulid, siis ohkas ta vihas ja valus.

„Ainult tema oli see, kes minu kohta need kuulujutud levitas,“ pomises ta. „Ainult tema ärritas mu mehe minu vastu ja oli lõpuks ta surmaski süüdi. Sest kui meie vahel ei oleks vaen valitsenud, mu mees ei oleks joonud ja ei oleks ka rabandust saanud. Mitte keegi muu kui tema on minu õnnetuks teinud.“ —

Jälle pöördusid ta mõtted puu- ja sütekaupmehele. Temagi oli abiellunud, ja kui tema, Marala, oli leseks jäänud, ratsutas kaupmees tihti oma ilusa sardiinia hobuse seljas tema majast mööda ja peatus ta ukse ees. Kas tahtis ta temale näidata oma armastust või põlgust? Võib olla mõlemaid?

Kui tema, Marala, ta kord kurjalt minema ajas, kargas kaupmees sadulast ilma ärevu- seta maha ja palus temaga rääkida. Mehel olid head kombed, ta oli hästi riidetatud ja kandis vöö vahel hõbedaga kaunistatud püstoli.

Marala laskis ta tuppa ja mees tuli tihti jälle ja mitte ainult päeval. Mis paha selles siis oli? Marala oli vaba ja võis vastu võtta keda ise tahtis.

Aga vaenlane ei uinunud. Kui kaupmehe naine kord üht melooni söi ja siis ägedad kõhukrambid sai, tulid karabiinerid Marala majja ja otsisid kihvti, millega ta kaupmehe naist oli tahtnud ära kihvtitada.

Selle järele ei ilmunud kaupmees enam. Marala nuttis veel kaua, aga hakkas varsti jälle töötama ja enesele mitmel moel elu- ülespidamist teenima. Vaenlane aga jättis ta nüüd rahule. —

Keegi naine jooksis mäest alla, Maralale just vastu. Nähes vanaeite, jäi ta seisma ja tegi ristitähke.

„Mina pole kurat,“ ütles Marala oma sti- gava, meheliku häälega.

„Aga, Marala, ma olen õnnelik, et teid kohtasin! Tahtsin Jumalat tänada selle õnneliku juhuse eest ja sellepärast tegin ma ristimärgi. Marala, ainult teie võite minu päästa! Minu poeg, kes ühes võõrastemajas abikelnveriks on, on sada liiri oma peremehe raha kõrvaldanud. Kui ta seda veel täna ei tasu, siis vangistatakse ta. Mõtlesin teie peale, Marala. Kui teie mulle selle raha heade protsentide vastu laenaksite.“

„Mis ma protsentidega teen? Minu kui hea ristiinimese kohus on teid aidata.“

„Jah, meie teame kõik, et olete puha. Aga andke mulle see sada liiri!“

Marala silmitses teda pilkavalt ja ei vastanud.

„Annan teile, kui mu mees metsatöölt koju tuleb, sadaviiskümmend liiri,“ sosistas teine.

„Mul pole raha kaasas,“ vastas Marala tusaselt. „Tulge hiljem ja ma vaatan, mis võin teha.“

Naine pani käed kokku ja korpile, mida Marala kandis.

„Need on asjad, mis tahtsin müüa,“ ütles Marala.

„Andke nad mulle,“ palus naine. „Müün nad ära. Sada liiri saan ma nende eest vististi.“

Marala, kes oli lootnud nende eest saada kõigeenam kaheksakümmend, ütles auvää- riliselt:

„Üsun, et oleksin nende eest saanud vä-

hemalt sadakakskümmend. Kanad tüksi on kuuskümmend liiri väärt. Vaadake, kui nuumatud nad on!“

Nii pääsis ta vaevast neid suvitajatele pakkuda. Aga kui naine teekäänaku taha kadus, kuulis ta enese taga üht häält ütlevat:

„Liihakasuvõtja!“

Ta pööras, aga kedagi polnud näha. Alt orus pesid karjased ojas lambaid, sest et lambaniitmine tulemas oli. Keegi naine noppis mõnisada meetrit eemal seisvast kirsipuust kirsse. Temaltki ei võinud see hääll tulla. Ennem küll isevärvilistelt kaljukujudelt tee kohalt, kuna need oma sammaldanud seljaga välja nägid nagu tõsised paharetid. Seal nende all seisis vaenlane, kes teda aastaid juba luuranud ja nüüd uuesti tahtis tema kallale karata.

Oudusetunne valdas ta, nii et ta mõtted hakkasid segamini minema. Kaljude vahel uskus ta nende isikute hääli kuulvat, kellele ta salajas liiakasuprotsentide eest raha laenas. Aga kas tal oli karta, et need tema kord ära andsid? Tema oli olnud küllalt nii ettevaatlik, et raha laenas ainult lugupeetud isikutele, kel häbi oli oma võlga tunnistada.

Meeleheitlikult ja troostivalt kisendas ta kaljude poole:

„Kes, taeva pärast, oled sina?“

Ja kaja vastas:

„Sina!“

Nõnda andis ta südametunnistus talle esimest korda teada ta ainsa ja tõsise vaenlase nime.

Marlies Haldrup.

Austria kirjanik **Frank Braun.**

Jah, tahan teile jutustada loo, milles esineb roim; kui te asjale õieti vaatate, siis olen ma roimar. Aga asi on aegunud. Haldrupi tsirkust ei ole enam. Keegi ei mäleta enam neid kaht rändvankrit, mida kimlid vedasid, keegi ei mäleta enam inimesi, kes endid nimetasid artistideks ja õieti olid ainult näljakunstnikud.

Marlies oli tookord 25 aastat vana ja juba kolm aastat Haldrupi naine, kui direktor minu oma teenistusse võttis. Oleksin pidanud sealt nädala pärast lahkuma, nagu selleks mulle nõu andis küürakas Arnhold, kes tola osa etendas ja eeskava teises osas veel hiiglamaoga esines. Aga ma jäin. Ausatud härra, kui me ütleme armastus, siis mõtleme igatks midagi muud. Marlies ja mina mõtlesime sedasama; see on ikka veel ainus ime, mis ma tohtisin läbi elada.

Meie olime nii noored, et selle armastuse oma ette nagu lipu üles tõmbasime! Lippe ei saa peita. Lipud peavad lehvima. . . . Haldrup naeris meid; neli nädalat, kaheksa nädalat. Siis selgus talle, et ta oli Marliesi kaotanud. Oo, mitte et see temale truudust murdis. Nii mitte. Aga kes võib vastutada

oma tunnete ja tegude eest? Käepigistus oli abielu rikkumine, pilk andumus. Haldrup taipas ainult seda. Tema oli väike mees ja suutis mõelda vaid enesele. Ta hakkas piinama. Ma ei oska teile seda tiksikasjaliselt seletada. Sõnad võivad olla hirmsad relvad, kui neid viha sihib. Pealegi oli tal võimuse; ta oli Marliesi mees. Marlies suri elusalt, seda nägime kõik.

Küürakas tola tuli kord pärast etendust minu juure. Ulatas mulle raha.

„Võta“, ütles ta, „ehk võid kord hiljem mulle veel tagasi maksta. Põgenege, enne kui see hilja on!“

Häbi on mul tunnistada: ma võtsin raha ja läksin Marliesi juure.

„Tule“, palusin ma, „võimatu on kannatada!“

Aga tema raputas pead. Mina ei taibanud seda tookord. Tema ütles:

„Mina ei või oma õnne varastada!“

„Aga Haldrup ei vabasta sind!“

Tema vaatas minust läbi.

„Kord tuleb see,“ vastas ta.

Mina andsin Arnholdile raha tagasi. See oli pärast etendust; me olime väsinud; nähes

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

tema silmis pisaraid, jooksin ma eemale. Mis aitasid pisarad! Ma läksin Haldrupi juure ja pakkusin talle raha — poole oma teenistusest hulgaks aastaks. Tema naeris ainult.

Õhtul, Marlies ratsutas kimliga, seisis Haldrup nagu alati maneeshis ja kihutas hobust taga pika piitsaga. Ta märkas mind seina taga. Iial ei unusta ma seda pilku, mis ta mulle saatis. Siis tõstis ta piitsa, lõi plaksti läbi õhu ja seisis jälle naerata-des nagu ennegi. Ma pöörasin pilgu Marliesile. Ja nägin: Marlies vankus, seisis küll veel jalul, aga Haldrupi piits oli talle löönud punase juti näole. Ma kuulsin oma kõrval ohkamist; üks käsi hoidis mind kinni. Arnhold rippus kõige oma raskusega minu küljes.

Õsel kukkus minusse kavatsus, järsku ja sügavasti. Sellest ma enam lahti ei saanud. Lõpp teha . . .

Ma hiilisin direktori vankri ümber. Tuul vingus ja vilistas; sadas kergelt vihma, rahutult trampisid hobused. Aga ma kuulsin ometi tasast nuuksumist, mis vankri puuseinte tagant kajas. Kas olete iial kuulnud armastatud naise nuttu? Ma tundsin pistet südames, siis lõi süda üleval kõris; mõtted olid veresse uputatud, võib olla verest äraagi viidud.

Ma läksin oma vankrisse tagasi ja võtsin ilhe noa, millega ma õhtuti kunsttükke tegin. Plaani mul polnud, teadsin ainult, et taban Haldrupi.

Astudes direktori vankrisse, vaikis nutt. Vankuva rippuvlambi valgus pühkis laiade, kollaste pintslitõmmetega üle seinte; siis

peatas ta. Põrandal põlvitas Marlies. Tugi-toolis istus Haldrup. Naeratus ümbrises ta suud, pilkavalt, põglikult vaatas ta alla põlvitajale. Ja võib olla oli just see naeratus . . .

Ma tõstsin käe; iial polnud ma oma käele nii kindel kui tol hetkel. Nuga läikis õhus, siis istus ta värisedes direktori südames. Ma seisin tarretult. Sekundid tilkusid kui paks õli — tikk — tikk . . . või olid need südamelöögid . . .

Haldrup ei liigutanud. Ei häält ega liigutust. Ainult Marlies seisis äkki minu ees, langes mu rinnale ja nuuksus valjusti. Ma pidasin ta oma rinnal, vaatasin üle tema direktorile. Mu huuled vabisesid. Surnud . . . ütlesin ma. Nüüd vabastus Marlies. „Jah“, noogutas ta, „ma ei saanud asja muuta. Arnhold tappis ta.“

Arnhold! Ma jooksin surnu juure, nägin samal hetkel hulga haavu, mis hull talle löönud, tõmbasin oma noa välja — ja Haldrup kukkus ümber.

Ma jooksin tagasi. Kas olin õieti kuulnud? Küürakas Arnhold oli minust ette jõudnud. Arnhold oli minu päästnud mõrtsukaks saamast?

Ma läksin Marliesiga teise vankrisse. Seal olid kõik veel üleval: Seisid Arnholdi ümber, kes istus käsipõsikile. Meid nähes tõusis ta äkki.

„Mina!“ hüüdis ta. „Minu vilets elu on lõpuks saavutanud otstarbe!“

Tema teravad, kõledad sõnad löiksid närvidesse. Me kõik vaikisime. Keegi meist ei pannud oma kätt tema külge, mõrtsuka külge.

Ajamere rannal.

H. Vühner.

Ajamere rannal ma
Seisan, ootan salaja,
Kus ehk laine toob mul ka
Mõne pärlil ilusa.

Viinud on ta mõndagi,
Mis ei tule tagasi.
Pärleid ootan õhtuni — —
Liiv mu katab viimati.

Enesevalitsus.

Saksa keelest.

Kui Napoleon Hispaaniaga sõda pidas, soovis prints Murat, kes tookord Madriidis prantsuse sõjavägede ülemjuhataja oli, Lissabonis viibivale kindral Junot'le mõned tähtsad teated saata. Kuid kõik Madriidi ja Lissaboni vaheline maa-ala oli kindral Castanjose ülemjuhatusel all seisvaid hispaania vägesid tihedalt täis, nii et võimatu oli sealt läbi saada. Kaudsed teed oleksid võtnud aega ja isegi seal, kus sõjavägesid ei olnud, ei oleks maarahvas prantsuse kullerit vististi läbi lasknud.

Seliepärast pööras Murat palvega vene saadiku Stroganovi poole Madriidis, kelle valitsus tookord Napoleoni pooldas. Stroganov lubaski kulleri vene kaitse all teele saata.

Samal ajal viibis admiral Sinjavin vene sõjalaevastikuga parajasti Lissaboni sadamas ankrus. Temale tahtis Stroganov väljamõeldud kirja saata, et Murati käskjalg, kellele vene munder selga anti, ennast siis venelasena võiks esitada. Igatahes nõudis ülesanne, mille sisu ainult suusõnal võidi edasi anda, hoolega valitud intelligenti kullerit.

Selline mees leiti Murati enese ulaanirügemendist noore ohvitserina. Mees oli alles kaheksateistkümmend aastat vana, aga juba proovitud vaprusel ja ettevaatusega. Ta oskas hästi prantsuse-, aga ka saksa-, poola- ja venekeelt ning oli pärit vanast, kuulsast poola aadelisoostnimega Leszcynski. Ta sai juhatuse, Stroganovi kirja admiral Sinjavinile, riietus vene kulleriülikonda ja ratsutas teele. Kaks päeva õnnestus tal hispaania väesalkadest märkamatuult mööduda, kolmandal päeval peatati ta, rebiti sadulast ja võeti talt venekeelsest vastuvaidlemisest hoolimata relvad ja viidi kindral Castanjose ette. Seda asjaolu tuli väga soodsaks arvata, sest Castanjost tunti kui õiglast ja inimlikult mõtlevat meest. Leszcynski ütles enesele muidugi kohe, et ta kadunud on, kui kuidagi laseb märgata, et ta prantsuse keelt oskab.

Castanjos küsis ka kohe prantsuse keeles:

„Kes Te olete?“

Leszcynski vaatas temale näkku ja vastas saksa keeles: „Ei mõista!“ Castanjos mõistis ise küll saksa keelt, aga ta arvas paremaks seda mitte näidata ning laskis üht ohvitseri edasi küsida. Leszcynski vastas seekord vene keeles ja jäi selle juure.

Nüüd toodi tuppa keegi talumees, kes Leszcynski vangistamist näinud ja kohe tõendanud, tema tundvat vangi ja see olla vististi prantslane. Seda tõendas talumees ka Castanjosele ja seletas: tema olnud mõni nädal tagasi Madriidis õlgi viimas, mida pealinna kasarmute tarvis nõutud, ja see noormees olnud see, kes koorma vastu võtnud. Tema tundvat ta kindlasti ära.

Leszcynski süda läks seda tunnistust kuuldes külmaks, sest temagi tundis talumehe ära. Ometi valitses ta ennast nii, et mingisugust liigutust ei ilmutanud, vaid mehe tunnistuse naeratades eksituseks seletas. Olla võimalik, et talumees teda on näinud, aga mitte kunagi prantsuse sõdurina.

Castanjos laskis noore mehe ära viia ja kambrisse asetada, kus teda teravasti valvati. Leszcynski ei olnud, kui üks tema taga kinni läks, juba hulk aega enam süüa saanud ja vajus sellepärast peaaegu uimastanult oma õlgasemele.

Ta võis olla umbes kaks tundi lamanud, kui mingisugune hää ta äratas.

Tema kõrval seisis noor neiu, kes temalt prantsuse keeles lahkesti küsis:

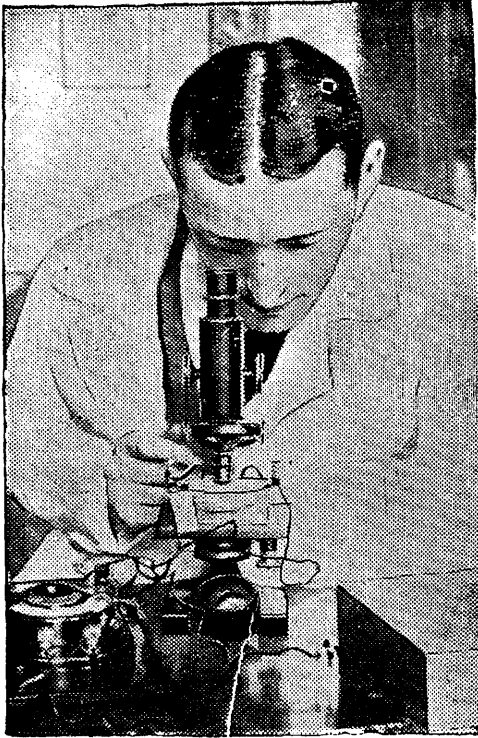
„Kas ehk tahate pisut süüa, armas sõber?“

Leszcynski oli juba valmis tõusma ja rõõmsasti vastama, siis tuli talle veel õigel ajal meelde, et see kõik võiks lõks olla, ja uniselt silmi tõstes vastas ta saksa keeles:

„Mis sa minust tahad?“

Kui katse tagajärg Castanjosele teatati, käskis ta veel teise katse teha, et asi kindlam oleks. Kullerile anti süüa ja viidi ta siis kambrist välja, kuid asetati nüüd niiske, pimedasse kambrisse. Kuna noor mees väga väsinud oli, jäi ta varsti magama.

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Ameerika professor Folk,
gripi batsilli leiutaja.

Jällegi äratas teda hääl, seekord mehe oma, ja sosistas:

„Tõuske, tahan Teid päästa, olen Teie suguvend, kes juba kaua siin linnas. Väljas ootab Teid saduldatud hobune!“

Leszcynski ei kahelnud seekord hetketki, vaid teadis kohe, et see löks oli, ning vastas jällegi saksa keeles:

„Mis Te tahate — ma ei saa aru!“
Nüüd oli Castanjosel nõu vangi kohe vabastada, aga ta ohvitserid nõudsid veel viimast ja kõige raskemat proovi. Sellepärast viidi Leszcynski järgmisel hommikul jällegi sõjakohtu ette, mida Castanjos juhatas. Kohale oli toodud tõlk ja see pidi vangilt küsima:

„Kas Teie armastate hispaanlasi, kuna Teie ei ole prantslane?“

Viivitamata vastas Leszcynski:

„Jah, ma armastan hispaania rahvast, sest et ta oma isamaad nii palavalt kaitseb!“

„Kindral,“ tõlkis tõlk kokkuräägitud kombel ta kõne prantsuse keelde, „tema ütleb, et meid vihkab, sest et me sõdime nagu verekorde kari, ütleb, et ta meid põlgab ja midagi palavamalt ei soovi, kui et kogu rahval oleks üks kael, et ta selle hirmsa võitluse võiks ainsa löögiga lõpetada.“

Nende sõnade puhul luurasid kõigi juuresolijate pilgud suure tähelepanuga kõige vähematki liigutust vangi näol, et näha tõlke mõju.

Leszcynski aga vaatas rahulikult ohvitseridele, nagu poleks tal sellega tegemistki.

„Mu härrad,“ algas Castanjos tõustes, „talumees on vististi eksinud, see on nüüd kindel. See mees ei ole kindlasti mitte prantslane. Vähematki kahtlust pole enam olemas.“

Seega oli Leszcynski saatus otsustatud. Ta sai kohe tagasi oma paberid, relvad ja hobuse, peale selle veel passi Castanjoselt ning jõudis õnnelikult Lissaboni.

Asperni lahingus langes see Murati kuller kolonellina. Tema lugu on ajalooliselt tõsi, ja harva küll on inimese enesevalitsus raskemale proovile pandud kui siin.

Kes on Oleg Berting?

Bernhard Linde.

(Kuna meil Eestis välisriikidega on sõlmitud kirjanduslik konventsioon ja toimetust tahtis „Romaanis“ tõlkena avaldada ühe Oleg Bertingi romaani, kellelt selleks tuli luba nõutada, siis pöörasime härra Bernhard Linde poole, kellest teadsime, et ta härra Bertingit tunneb, palvega, et ta härra Bertingi kohta lähemaid teateid annaks. Järgnevalt avaldame temalt vastutulelikult saadud andmed „Vari sügavikust“ autori kohta.)

Austatud härra Peeter Grünfeldt!

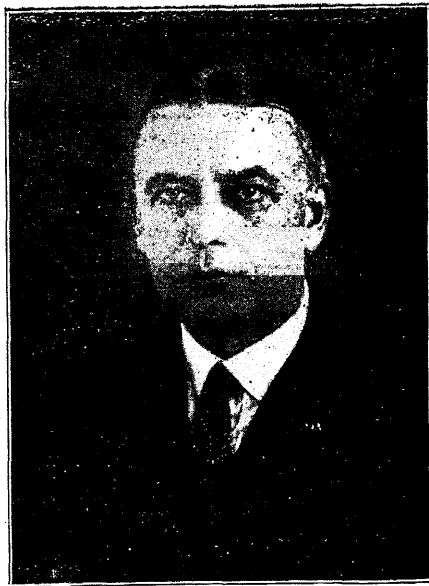
Teie lugupeetud järelküsijatele: kes on Oleg Berting? vastates püüan lühidalt kokku võtta

need andmed, mis mul leiduvad oma keskkooli ja Tartu veneaegse ülikooli kaaslasest Harald Oleg Bertingust, kes kirjanikuna on tarvitanud üksi oma kahte viimast nime.

Pärnu gümnaasiumi õpilasena kohtasin esmakordselt käesoleva sajandi algaastail üks klass minust kõrgemal õppivat Bertingut. Selles keskkoolis algas just noil aastatel Eesti soost õpilaste rahvuslik ärkamine ja see viis lahku ka endised paremad sõbrad, kui neid oli eraldamas erirahvus, õigem kui küsimusse tulid eestlased ja sakslased, sest teiste rahvustega, venelaste, poolakate ja juutidega oli eestlaste vahekord päris sobiv. Erandi moodustas

juba tol ajal Ber'ing, kes sakslasena ei muutnud oma olemasolevaid vähekordi eestlasist sõpradega. Aga ta põlnud, kas selle tõttu või mõnel muul põhjusel, seda ma ei julge oletada, ka kuigi „oma inimene“ sakslaste keskel, olles rohkem mingi rahvusvaheline olevus meie tolleaegses õpilaskonnas. Õige noorelt kiskus lõbus elu teda oma keerisesse ja sellesse jäi ta kogu oma keskkooli viimased aastad ning sellisena kohtasin teda ka Tartu ülikoolis, kus meie kokkupuuted muutusid juba sagedamaiks, kuna olime mõlemad slaavi filoloogia kuulajad. Sellele erialale olid truuks jäänud kuni viimase kursuseni tervelt kuus üliõpilast. Nende hulgas oli ainult üks venelane, kuna teised olid: kaks eestlast, kaks sakslast ja üks inglane. Arusaadavalt olid siis meie isiklikud kokkupuuted õige tihedased. Lõbus ja elunautiv oli Berting ka üliõpilasena, aga ta ei kuulunud noil aastail mingisse saksa korporatsiooni, vaid oli endiselt rahvusvaheline, sõbrustades siiski rohkem eestlaste ja venelastega. Õppis ta just nii palju, kui oli see vajalik eksamite korralikuks sooritamiseks ja kasutas oma muu aja elule selle mitmekülgsetes väljendustes, milles ei mänginud siiski saksa üliõpilaste laulust tuntud kolmik: viin, naised ja laul, — väikest osa.

Ilmasõda viis mind Bertingist täitsa lahku. Olin ta täiesti kaotanud oma vaatepiirilt ja alles 1919 aastal välismailt naasudes kohtasin juba Tallinnas Eesti Panga ametnikuna oma ülikooli kaaslast: filoloogist oli saanud panga korrespondent inglise ja saksa keele alal. Kunstidega oli tal aga noil aegadel ainult nii palju ühist, et oli Venemaal abiellunud ilusa noore ta' tsijannaga. Lõbus ja rõõmus aga oli Berting endiselt. Eesti Panka oli tulnud Berting Eesti rahvaväest, kus ta oli teeninud vabadussõja ajal Eesti polgus ja mitte Balti pataljoni. Hiljem kohtasin Bertingit Eesti Kommertspanga välisosakonna juhataja kohal, kuid kodumaa viletsad palgaolud viisid tema väljamaale, Berliini, otsima sealsetes pankades kõrgemapalgalisi kohti. See aga pole vist eriliselt õnnestunud ja Saksast on ta siis kolinud Tšehhoslovakkiasse, peatudes Brno's. Seal pangas töötades on tema viinud aja-kirjanduslikule katsetusele meie sündmused I. detsembril 1924 a. Kodumaa lehed on toonud talle enamlaste võimuharamisest üksikasjalikumaid teateid ja nende järele on ta koostanud Brno saksakeelsele lehele „Tagesboten'ile“ pikema kirjelduse enamlaste putšist Eestis. Kuigi see kirjeldus pole ilmunud, on ta selle tõttu saanud julgustust ja temas ärganud tahe kirjutamiseks. On järgnenud siis rida igasuguseid kirjeldusi, kuid nende kõrval ka juba katsetusi novelli alal. Need on ilmunud tšehhoslovakkia, austria ja saksamaa lehtedes ja — Berting hakkab Brnos väikese saksakeelse ajalehe toimetajaks. Aja-kirjanduslik töö ei kesta just kaua, nagu on see arusaadav Bertingi veidi rahutu ja püsimatu iseloomu juures, kuid selle kõrval kirjutab ta juba pikemaid romaane, mis ilmuvad peajasjalikult ülalmainitud maade ajakirjanduse

Oleg Berting,

Balti-Saksa kirjanik, kelle huvitav romaan „Vari sügavikust“ ilmub praegu meie ajakirjas.

vee'gudel. 1929. algul on tal villand Tšehhoslovakiast, kus ta on uuesti abiellunud sakslannaga, ja tuleb tagasi Eesti, kust aga peale paarikuuist peatust kolib Riiga, asudes „Riga am Sonntag“ ja „Die Woche im Bild“ toimetajaks.

Oma ajakirjanduslikus töös on avaldanud Berting rea kirjutusi Eesti looduslikust kaunidusest Euroopa ja Ameerika saksakeelsetes lehtedes. Tema novellides leidub sageli Eesti olusid kuigi mõõdamines riivatult. Kõigis neis on olnud Berting sakslasena meie ühise kodumaa armastaja ja austaja, kes teadlikult ja tahtlikult pole hellitanud tundeid Saksamaa vastu, vaid on tunnud Saksa soost Eesti isamaalaseks.

Eesti ajakirjanduses olen leidnud siin ja seal tõlgitud Bertingu mõne lühema novellikese, ilma et nende tõlkijad vist isegi oleksid teadnud, et algupärandite autor on Eesti kodanik. Koostatult on ilmunud Oleg Bertingi lühemaid novelle valikuna „Looduse“ Universal Bibliothegis Arma Kristeni tõlkes pealkirjaga „Jaava jumal“ nende ridade kirjutaja eessõnaga. Teie poolt, hra Grünfeldt, tõlgitud romaan on siis küll teine ulatuslikum tõlge Oleg Bertingi kirjanduslikust loomingust, millel ei puudu peale tavalise põnevuse muudki meeldivused.

Tallinnas, 1. veebruaril 1930. a.

Teie

Bernhard Linde.

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Vari sügavikust.

Balti-Saksa kirjanik **Oleg Berting'i** romaan.

5

Schrötter läks tänava teisele poolele, kus oli märganud sügava värava. Seal vaatles ta valgustatud aknaid. Kohe selle järele muutusid need uuesti pimedaks . . .

„Neetud,“ mõtles Schrötter. „Kas ta mind märkas?“ Kuid nii ei näinud olevat. Sest mõne sekundi järele läks teine, üksik aken valgeks. „Aha, noormees läheb magama,“ muigas salapolitseinik.

Toa elanik astus avatud akna juure, kumardus välja, vaatas tänavat mööda üles ja alla ja tõmbas eesriide kokku. Schrötter oli teda selgelt ära tunnud — see oli Holgeri kaaslane . . .

Schrötter otsusas veel veidi oodata. Umbes kümme minuti järele pimenes aken. Samal silmapilgul lahkus ta oma peidukohast ja ruttas tasa üle üksiku tänava. Ta avas valemega ukse ja läks treppi mööda kolmandale korrale.

Ukse sildilt luges ta nime, mida ta otsis, ja läks jälle trepist alla.

Järgmisel hommikul olid tal juba kindlad oletused noormehe kohta ja ta teadis, et jutustus valjudest mõrsja vanematest ja ka armukadedast mõrsjast, mille Holger talle edasi oli annud, ainult muinasjutt oli.

9. Dr. Scherger.

Sõit läbi öise metsa ei olnud Holgerile lõbu teinud. Ta oli kartnud, et iga silmapilk näeb uuesti Tamaara vaimu lehestikus või tumedate puude keskel. Ta oleks heameelega tagasi sõitnud, kuid otsustas põhimõtteliselt oma nõrkuse vastu võidelda ja katsus ausalt oma hajameelsusest ja rõhutud olekust lahti saada. Peatus heledasti valgustatud, elavas Wannsee restoraanis oli talle olnud väga meelepärane.

Nad olid leidnud kohad võre läheduses, kust avanes vaade järvele ja tänavale. Tamaara lahkus silmapilguks seltkonnast, sest oli tuttavaid kohanud.

Noormees sattus unistavasse meeleolusse ja hakkas kiitma vaimustatult ümbruskonna ilu.

„Vaadake,“ ütles ta ja näitas suurepärase käeliigutusega ringi, „kuidas vesi kuivalguses nagu vedel hõbe kumab, siin säravalt valgustatud restoraan ja seal vahel tänava hele lint, mis libiseb läbi tumedate aedade ja majade.“

Holger vaatas alla . . . Ta käed haarasid kramplikult laudlinast kinni, ta silmad tardusid ja õudus halvatas teda külma lainena: — möödasõitvas autos nägi ta — Tamaarat . . . surnut! . . .

Ta nägi ainult ta nägu, ta nägi ta nägu, kuid tänavlaterna valgusel oli see selgesti nähtav. See oli hirmus! . . . See mere sügavikust tõusnud vari kesk elavat tänavat kunstlikust inimvaimust leiutatud, kalgis elektri valgustuses . . . See mõjus ebaloomulikult, õudsel! . . .

Ta silmas nägu ainult silmapilgu, mis vaatas kahvatult ja tardunult avatud autoaknast . . . Siis kadus see äkki ja selle järele kadus ka sõiduk teekäänul . . .

„Mis Teil jälle on?“ küsis Holgeri laua-kaaslane.

Holger võttis end üliinimliku jõuga kokku ja ütles: „Midagi! — Äkiline nõrkus.“

Nagu Hilleri juures tühjendas ta terve klaasi, hingas sügavalt ja katsus mõtteid mujale juhtida, vaadeldes lõbusalt vestlevat ja lõbustavat massi.

See oli tõepoolest hirmus. Ühel õhtul kaks korda! — Kui nii edasi läks, siis. . .

Ta ees tõusis hirvitades vaimuhaiguse õudne tont . . . Pöörlevate silmade ja ilase suugu vahtis ta talle hallilt ja kohutavalt näkku . . .

Jah, homme läheb ta arsti juure. Ta oli peaaegu täielikult kaotanud usalduse Schrötteri sisse. Kes teab, missuguseid fantastilisi kombinatsioone see välja arvas. kuid tont oli olemas, ajas teda taga, ilmus mõne tunni jooksul mitu korda! . . .

Mis aitas talle Schrötter oma asjaliku teravmeelse politseitarkusega, kui ta teda vaimu eest ei kaitsnud.

Lühikese aja jooksul ilmus Tamaara. Tahtmatult otsis ta temas jällegi sarnadust surnuga. Veidi oli olemas, kindlasti. Kuid see oli nii ebamäärane, et seda ei saanud n. ö. katalogiseerida. Ta lähedus tegi Holgeri äkki närviliseks. Ei, ta ei tahtnud teda enam näha . . . Ei teda ega saladuslikku noortmeest! . . .

Tagasisõit oli talle päris piinaks. Ta ai Julienud kõrvale vaadata, kuid kartis, et Tamaara tont äkki võiks ilmuda ta ees kiirteheitja heledas valguses. Õudusega tuletas ta meele „La Plata“ kiirteheitja

valgusjuga, mis oli tantslenud tontlikult üle lainete ja mis käristas tormiöö musta mantli. Kuid ei leidnud, mida leida tahtis . . .

Sõnakehvalt, väsinult istus ta seal, kummardudes ettepoole ja vahtides sõiduki põrandale. Seal uskus ta end tondi eest kaitsitud olevat.

„Te olete veel väga haiglane, te peate end kosutama,“ arvas Tamaara.

„Peate homme tingimata dr. Schergeri tules otsima, soovitas noormees tungivalt.

„Jah, ma olen haiglane. Lähen homme dr. Schergeri juure,“ ütles Holger peaaegu mehaaniliselt.

Viktoria-Luise platsil lahkus Tamaara sõidukist. Holger ei palunud enam kohtamist.

Võõras lasi ta ta korteri ees maha. „Kui lubate, härra Thorstens, telefoneerin teile kord,“ ütles ta jumalaga jättes.

„Palun,“ vastas Holger ükskõikselt.

Koju jõudes, heitis ta kohe voodi, võttis pulbri veronaali ja veetis öö kaunis rahulikult. Ainult vahetevahel piinasid teda rasked unenäod, kuid ta ei näinud selgeid pilte, vaid ainult ebaselgeid varjuolevusi, kes teda näisid ähvardavat.

Järgmisel hommikul läks ta dr. Schergeri juure. Ta tuli veidi enne kõnetunni algust ja oli esimene patsient. Ta istus üksi mugavalt, peaaegu uhkes ooteruumis ja võitles vägevaga hirmsa ärevusega, mis tas põles.

Umbes kümne minuti järele lasi teda arst paluda väga moodsa vastuvõtudaami kaudu enese juure, kes oli katsunud Holgeriga koketteerida. Holger astus sisse.

Dr. Scherger astus talle viisakalt vastu ja teretas teda veidi üleoleva sõbralikkusega.

See oli pikk, kõhn, veidi küttrus mees kuivanud, pergamenditaolise näonahaga, pikkade mustade juustega, mida ta kandis kunstniku viisil, kotkaninaga meelelise suu kohal ja mustade silmadega, mille pilgus oli vahetevahel midagi ebameeldivalt pistvat. Ühe sõnaga — hüpnotisööri tüüp, kes pidi mõjuma eriliselt naiste peale, hoolimata oma näo kõhnusest.

Holger ei tunnud kontakti arsti ja patsientide vahel, mis osaliselt oleneb vastastikusest sümpaatiast ja mis edendab eduka ravimise juures nii tähtsat osa.

Kuid kui nad üksteise vastu istusid, näis

et arsti silmades põleb soe rahulik tuli, mis Holgerile oli meelepärane. Ta pinevus haihtus ja ta kirjeldas arstile üksikasjaliselt oma haiglast olekut ja surnu ilmumist, kes teda taga ajas.

Dr. Scherger kuulas tähelepanelikult kuni lõpuni ja küsis siis: „Mis teie siis ise usute: — et daam on tõepoolest surnud ja teid nii öelda — noh ütleme — üle haua oma astraalkehaga taga ajab või et teie kannatate hallutsionatsioonide või illusioonide all, või et — daam veel elab? Jõudke selle kohta selgusele.“

„Seda ma ei või. Mu meeleolud vahelduvad iga tunniga. Vahel isegi sagedamini.“

„Nii. Te ütlete veel, et tunnete end viimasel ajal ähvardatud või tagaaetud. On see ühenduses saladusliku ilmutusega?“

„Ma ei tea. Need on hirmutunded, mida ma seletada ei oska.“

„Kas need tunded esinevad teatavate isikute juuresolekul? Kas kardate, et teatavad isikud on teile vaenulikud.“

„Jah . . . nii küll.“ Holger mõtles halvale tundele, mida tundis vahel Tamaara ja nooremehe juuresolekul.

„On teil põhjusi oletada nende isikute poolt vaenulikke tegusid?“

„Ei . . . mingisuguseid.“

„Nii,“ ütles dr. Scherger, „vaatan teid kind põhjalikult läbi.“

Dr. Scherger algas mitmesuguseid eksperimente, otsis närvilisi survepunkte, aetas küsimusi, andis talle induktsiooniaparadi kätte. Kogu aeg vaatas ta talle teravalt silmadesse. Ta pilk muutus teravaks ja pistvaks, lebas raskelt Holgeril. Ta tundis äkki tahtelõtvust, üksluisust, väsimust, unisust.

Dr. Scherger vaatas talle sügavalt silmadesse ja paitas ta otsaesist oma pikkade, valgete, siidpehmete sõrmedega.

Holgeri alateadvuses ärkas äkki arusaamine, et arst tahtis teda hüpnotiseerida. Ta kaitses end selle vastu. Kuid tal puudus tahtejõud. Ta tundis äkki, et on ärkveloleku ja une piiril. See oli õigupoolest meeldiv tundmus, kuid ta tundis siiski ebamäärast hirmu ja tahtis end ikka veel kaitsta, ilma et seda oleks suutnud.

Äkki kuulis ta valjut plaksu ja ehmus — ärkvele . . .

Arst pööras tahtmatult pilgu akna poole

Soovitame suitsetajaile kõrgevärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

ja andis niiviisi Holgeri silmad vabaks. Ta silmade vägi oli murtud . . .

Sunnitult sõbralikult vaatas dr. Scherger talle otsa ja ütles: „Te ehmusite väga, eks? — Te olete tõesti väga närviline! — See oli ainult autokummi, mis akna ees lõhkes. Ma rahustan teid kohe.“

Insinktiivselt tundis Holger, et pidi juhus kasutama, kui tahtis pääseda arsti võimust. Ta oli omal ajal õppinud arstiteadust ja märkas, et dr. Schergeri ravimisviis väga iseäralik oli. Arst ei hüpnotiseeri patsienti ilma viimase loata. Jälle valdas teda piinav, umbusaldusega segatud kartus, mida tundis viimasel ajal tihti.

„Olen juba täitsa rahulik,“ valetas ta, kuid peaaegu lapselikult ja vaatas kella. „Heldeke, mul on kohe kokkusaamine. Pean kohe minema. Vabandage, härra doktor.“

Dr. Scherger näitas end haavatuua. „Kui tullakse arsti juure ja sel arstil on minu kuulus, siis peab ta enesele rohkem aegalubama?“

„Palun seekord armulikult vabandada. Sellepärast tulingi nii vara ja ei teadnud, et see siin nii kaua kestab.“

„Ilus. Et teie juure tagasi tulla: — Te olete äärmiselt närviline, teie haiglane olek on juba kaugele arenenud. Te peate end tingimata ravida laskma. Mõtlen psühhoanalüüsile ühenduses närvide massashiga. Palun Teid homme samal ajal tagasi tulla. Kui minu juhataste järele teete, olete varsti terve.“

Dr. Scherger naeratas jälle väga sõbralikult.

„Te usute siis, et ilmutus ja kõik muu, mis mind piinab ja taga kiusab, on olnud haigetest närvidest?“ küsis Holger, kes äkki oli unustanud oma suure rutu. Ta tundis haiglast tungi sellest asjast kõneleda.

„Kes teab,“ ütles arst kaugel viibiva pilguga. „On asju taeva ja maa vahel — te mõistate? — Kuid, teiselt poolt, kui me närvid on korras, on meie vastuvõtlikkus neile väike.“

Holger tundis külmavärinat. Nende sõnadega ütles dr. Scherger kaudselt, et ilmutus võis tõepoolest olla, mida harilikult nimetatakse tondiks. Teda haaras piiritu hirm, hirmus rahutus ajas ta minema.

„Jah, pean minema,“ ütles ta hääletult. „Elage hästi, härra doktor!“

Dr. Scherger ulatas talle jälle väga sõbraliku naeratusega käe. Kuid kui Holger oli väljas, muutus see naeratus äkki poolkaastundlikuks, poolpilkavaks grimassiks.

Siis läks ta telefoni juure ja palus ühendust närvihaiguste eraasutusega. „Väga kurb juhtumine, härra ametivend Müller,“ ütles ta vestluse jooksul. „Lasen mehe

varsti ära tuua. Veetlev, haritud inimene, kuid kardetava tagakiusamismaania tundemärkidega, mis võib iga silmapilk ilmsiks tulla. Hirmutused, hallutsinatsioonid, kartus teatavate inimeste eest ilma põhjuseta — ja nii edasi. Nii siis, palun, härra ametivend, saatke esimesel nõudel kohe sõiduk.“ — „Suurepärane. Tuhat tänu. Elage hästi ja tervitage oma proua abikaasat.“

Dr. Scherger pani kuuldetoru käest ja naeratas rahulolles. „See läheb ka ilma hüpnoosita, mu poiss. Ja ka siis, kui sa tagasi ei tule. Sa oled kaval, kuid ma olen kavalam,“ mõtles ta ja helistas vastuvõtudaamile. „Palun, järgmine!“

Vastulõunat, enne kõnetunni lõppu, teatati talle Kennedy.

„Kui kaugel me oleme?“ küsis shotlane.

„Kõva pähkel. Tahtsin teda hüpnotiseerida, et asja kiirustada. Seal tuli midagi vahele ja ta märkas vist nõidust. Vaatasin ta läbi. Väga kaugel vaimuhaiguse piirist ta enam ei ole.“

„Ta on tugevam, kui ma arvasin. Veel midagi?“

„Tegin kõik ettevalmistused. Kõnelesin juba ühe veidi piiratud mõistusega ametivennaga, kes usub kaljukindlalt mu autoriteeti. Ka meie patsiendile panin parmu pähe põrisema: — tegin nimelt tähenduse, et tema „tont“ võiks olla päris „õige“ tont, surnud lauljanna astraalkeha! — Mulle näib, et ta selle peale sisse kukkus; see ei olegi ime, kui arvesse võtta ta seisukord! — Olen veendunud: — kui ta „tonti“ veel kord näeb, tegutseb ta selliselt, et teda võib pista hullumajja. Siis on ta lõksus. Seda ta enam välja ei kannata!“

Kennedy nagu oli läbipaistmatu. Ta pilk uuriv. Näis, et tal ei olnud vähematki sümpaatiat kõneleja vastu, et selle küüniline toon oli talle vastumeelne, et ta teda vajab millekski, mida oleks heameelega üksi teostanud.

„Ma kiirustan ja annan teile teada,“ ütles ta lühidalt. „Edu korral saate võlgneva osa.“

10. V ä r s k e t e l j ä l g e d e l .

„Asi on huvitav ja ehk — väga tõsine,“ ütles Schrötter oma tagaajamissõidule järgneval hommikul peremehele. „Vajan vähemalt kahte osavat meest.“

„Te saate nad. Mis arvate Koppe ja Martensi kohta?“

„Arvan, et nad on kohased.“

Peremees helistas. Varsti ilmusid mõlemad. Noored mehed tarkade nägudega ja tugevate, osavate kehadeга.

„Kuulge, poisid,“ ütles Schrötter, kes ametivendadega alati südamlilik oli, „teie valvate võimalikult tähelepanematult maja,“ ta nimetas aadressi. „Üks valvab korteri järele kolmandal korral. Siin“ — — ta ulatas neile sedeli — — „pidage see nimi meeles. Te leiате ta seal uksele. Te järgnete võimalikult igatühele, kes sellest korterist lahkub.“

Selle järele kirjeldab ta üksikasjaliselt korteri omanikku.

„Teatage mulle kohe, mis teile näib eriliselt tähtis. Ja kui mind siin ei ole, siis teatage peremehele,“ jatkas ta, „Pea jätkama teie osavuse hooleks leida õigeid. Ja nüüd julgelt teele, poisid!“

Selle järele nõudis Schrötter politseivaltisusest Abdullah Bei korteri aadressi ja asus selle juure teele.

Perslane võttis teda kleepuva viisakusega vastu ja oli näilikult väga rahutu. Ta haistis, et Schrötter seisis politseiga ühenduses ja selles asjas oli Abdulla alati kartlik.

„Kes on Tamaara?“ küsis Schrötter.

„Härra, ma ei tea seda,“ vastas perslane ja pilgutas närviliselt.

„Kuule, Abdullah,“ ütles Schrötter tungivalt. „Ma näen, sa usud, et olen politseinik. Mul ei ole aga — vähemalt mitte otsekohe — politseiga tegemist. Kuid kui sa oma suud lahti ei tee, siis tuleb tööpoolest politse, keda ehk sinu „hommikumaised“ toad väga huvitavad.“

Ta peatas ja vaatas perslasele teravalt otsa. See nihkus rahutult toolil, pilgutas veel kiiremini silmadega ja lasi neil rahutult siia sinna joosta nagu hiired lõksus.

„Härra, vannun selle prohveti habeme juures, ma ei tea, kes on Tamaara. Koe-rad söögu mu koudid, kui valetan!“

Schrötter jahmatas. Oli see mees tööpoolest nii langenud, et need hirmsad vanded valetatud olid? — Muidugi, tal oli osaliselt oma moraal, kuid muidu näis ta täielikult soliidne, usklik hommikumaaalane.

„Abdullah, maksan iga küsimuse rahaga kinni!“ katsus Schrötter teistviisi.

„Härra, kui paned kõik maailma rikkuse mu ette, ma ei tea ometi öelda, kes on Tamaara!“

„Abdullah! — Kas oled rumal? — Oled sa oma mälu kaotanud? — Kolme öö eest mängis ta sinu juures ja laulis Vene laule Vene rahvusviisides!“

Abdullah' silmadesse ilmus äkiline arusaamine. „Ah too,“ ütles ta veidi põlastavalt, „tema unustasin ma täielikult. Ta ei kuulu siia. Ta ei sobigi minu stiiliga. Ta sunniti mulle peale! Ainult üheks õhtuks! — Olin algul selle vastu. Siis võtsin ta, sest . . .“

„ . . . sulle maksti selle eest,“ tähendas Schrötter.

„Jah. Keegi narr pani tuhat marka lauale, et kuulda teda minu juures . . . Ja ei tulnud siis ise üldse mitte!“

„Kes oli see „narr“?“

„Ma ei tea seda. Keegi väljamaalane. Nägi välja nagu inglane või ameeriklane ja kõneles ka veidi niiviisi. Nüüd mäletan ma küll. Jah. Mul on nii palju asju peas ja saan niipaljude inimestega kokku . . . Kuidas pea kõik meeles pidama . . . Pealegi ehmatas mind see kare ülesastumine, härra. Kui ma ehmatan, kaovad munõtted!“

„See on vist mõnikord kasulik, eriti kui tööpoolest on politseiga tegemist?“ küsis Schrötter naeratades ja võitis sellega Abdullah südame ja usalduse.

„Mu lokaal on korralik lokaal,“ kinnitas Abdulla uhkelt. „Oleksin õnnelik, härra, kui tahad seda külastada. Kuid politsei ei taipa sellest midagi. Ta eitab ainult välist seadust ja ei hooli inimese sisemisest seadusest.“

Schrötter naeratas upsaka filosoofia üle, millesse Abdullah peitis lõbustushimu. „Eks me näe,“ ütles ta. „Eks tulen kord. Sa ütled, et mees, kes sulle Tamaara kaela määris, oli inglane või ameeriklane? Sa ei eksi?“

„Kindlasti mitte, härra!“

„Oli ta üksi Tamaaraga või oli veel keegi kaasas.“

„Keegi noor mees, kes nägi välja nagu paremat sorti suurpettur. Ta on varem ainult mu „ametlistes ruumides“ olnud. See pidi ka tulema ja veel kellegi kaasa tooma. Need mõlemad tulid ka tööpoolest.“

„Kuidas nägi teine välja.“

„Nagu keegi, keda võib tüssata. Ilus mees põhjamaalase välimusega.“

„Sa oled suurepärase inimtundja. Aitab juba! Siin!“ Ta ulatas Abdullah'le kakssada marka.

Abdullah silmad muutusid mahedaks. Tülinägu ja trahvi asemel oli ta saanud rahalise tasu. See tuli ootamatult ja oli seda meelepärasem. „Täna sind, härra,“ ütles ta, „olen alati valmis sind teenima. Külasta,“

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

mind varsti. Sa saad rahul olema ja mina — õnnelik!“

„Lüli passib lüluga, imeilusti ja libedalt,“ mõtles Schrötter, kui oli jälle väljas. „Rumal on ainult see, et puudub seaduslik põhjus, et politsei võiks vahele segada ja nad kahjutuks teha. Noh, küll me näeme!“

Et ta esialgul ses asjas rohkem teha ei saanud, läks ta pangamaja Stern & Ko. omaniku juure, kes oli palunud ta abi tsheki võltsimise asjus.

Äkki tuli Schrötterile mõte. „Kas võib kassameister silmapilguks siia tulla, härra direktor?“ küsis ta.

„Muidugi,“ vastas Stern.

Kutsutu ilmus. „Õelge, härra Schulz, kas mäletate veel, kuidas see mees välja nägi, kes andis teile võltsitud tsheki?“

„Muidugi...“

umbes . . .

lubage mul

järele mõtelda...“

— Kassameister sulles silmad.

Mõne sekundi järele ütles ta:

„See oli noor mees, kui ma ei eksi, Slaavi tüüpi ja kõneles kerge Slaavi rõhuga. Kuid ta Saksa keel oli eeskuju-“

lik. Kahvatu nägu, tumedad juuksed — nii mäletan ma teda.“

„Täna teid,“ ütles Schrötter. Kassameister läks viisaka kummardusega. Nüüd pööras Schrötter Sterni poole: „Elu on tõepoolest väga keeruline asi ja sündmused seisavad üksteisega imelises ühenduses. Ühe sõnaga usun, et tunnen võltsijat.“

„Pagana pihta!“ hüüdis Stern rõõmsalt.

„See läks kiirelt! — Mispärast ma teid varemalt ei kutsunud!“

„Tasa, tasa, härra direktor,“ kaitses end Schrötter. „Nürnberglased ei poo ühtegi, kui ta neil käes ei ole . . . Kuid tahan igaks juhuseks teada: — kas lasete nooremehe joosta, kui ta tasub teile kahju?“

Stern silus mõtlikult lõuga. „Ehk,“ ütles ta. „Kuid pean oma kaktstuhat marka tagasi saama — viimase pennini!“

„See on väga võimalik.“

„Sel puhul — olgu! — Näib olevat väga saladuslik afaäär?“

„On küll.“

„Noh — siis palju õnne mõistatuse lahenduseks!“

— — —

Kui Schrötter kell kaks lõuna ajal oma büroosse läks, leidis ta Martenilt kirja:

„Kõrge kasvuga mees, Anglo-Saksi tüüpi, oli umbes 20 minutit nimetatud korteris. Läks sealt dr. Schergeri juure, Fasaani tänaval. Ootan ja kirjutatan seda kirja trepikäepuul. Martens.“

Schrötter vaatas oma kartoteegis järele: „Dr. Karl Scherger — tuntud närviarst.

Suur sissetulek, kuid võlgades, sest et elumees ja — mängija. Oli seotud mõne tumeda looga, kuid asi ei ole tõendatud. Eriti tähelepanuväärne: Schröderi lugu — oli stüüdistatud, et oli põhjuseta suurkaupmehe Karl Schröderi vaimuhaigeks tunnistanud,

et selle varandust viimase väimehe, Erich Taube (vaata seda) kätte mängida. — Flemmingi lugu — oli stüüdistatud, et oli lubamatul viisil miljonääri Ida Flemmingi hüpnootiliselt mõjutanud, et see muudaks testamendi oma vennapoja Evald Seileri (vaata seda) kasuks j. n. e. — Alati vabaks mõistetud, kuid tingimata kahtlane. Kahtlemata ostetav. Peaasjalikult rikkad naispatsiendid. Hüsteerilised ja äärmiselt närvilised. Nende täielik usaldus. Hoolimatu ja hädaohtlik!!!“

„Asi läheb ikka keerulisemaks,“ mõtles Schrötter. Siis telefoneeris ta Holgerile. Holger oli kodus ja ilmus aparadi juure.

„On teil ehk soovitatud minna ühe dr. Schergeri juure?“ küsis Schrötter.

„Jah. Olin täna ta juures.“

„Mispärast teie mulle midagi ei öelnud?“

Paasveres lasti maha möödunud jõulude ajal riigimetsas karu, mis leiti üles Venevere asuniku õues. Pildil on mahalastud karu ja salaküttide jälgijad.

„Tasa, tasa, härra direktor,“ kaitses end Schrötter. „Nürnberglased ei poo ühtegi, kui ta neil käes ei ole . . . Kuid tahan igaks juhuseks teada: — kas lasete nooremehe joosta, kui ta tasub teile kahju?“

Stern silus mõtlikult lõuga. „Ehk,“ ütles ta. „Kuid pean oma kaktstuhat marka tagasi saama — viimase pennini!“

„See on väga võimalik.“

„Sel puhul — olgu! — Näib olevat väga saladuslik afaäär?“

„On küll.“

„Noh — siis palju õnne mõistatuse lahenduseks!“

Kui Schrötter kell kaks lõuna ajal oma büroosse läks, leidis ta Martenilt kirja:

„Kõrge kasvuga mees, Anglo-Saksi tüüpi, oli umbes 20 minutit nimetatud korteris. Läks sealt dr. Schergeri juure, Fasaani tänaval. Ootan ja kirjutatan seda kirja trepikäepuul. Martens.“

Schrötter vaatas oma kartoteegis järele: „Dr. Karl Scherger — tuntud närviarst.

Suur sissetulek, kuid võlgades, sest et elumees ja — mängija. Oli seotud mõne tumeda looga, kuid asi ei ole tõendatud. Eriti tähelepanuväärne: Schröderi lugu — oli stüüdistatud, et oli põhjuseta suurkaupmehe Karl Schröderi vaimuhaigeks tunnistanud,

et selle varandust viimase väimehe, Erich Taube (vaata seda) kätte mängida. — Flemmingi lugu — oli stüüdistatud, et oli lubamatul viisil miljonääri Ida Flemmingi hüpnootiliselt mõjutanud, et see muudaks testamendi oma vennapoja Evald Seileri (vaata seda) kasuks j. n. e. — Alati vabaks mõistetud, kuid tingimata kahtlane. Kahtlemata ostetav. Peaasjalikult rikkad naispatsiendid. Hüsteerilised ja äärmiselt närvilised. Nende täielik usaldus. Hoolimatu ja hädaohtlik!!!“

„Asi läheb ikka keerulisemaks,“ mõtles Schrötter. Siis telefoneeris ta Holgerile. Holger oli kodus ja ilmus aparadi juure.

„On teil ehk soovitatud minna ühe dr. Schergeri juure?“ küsis Schrötter.

„Jah. Olin täna ta juures.“

„Mispärast teie mulle midagi ei öelnud?“

„Arvasin . . . mõtlesin . . . et sel meie asjaga ei ole ühendust,“ vastas Holger veidi kogeldes, sest ta tundis, et oli Schrötteri õigupoolest petnud.

„Kõik, mis teiega on ühenduses, on ka teie asjaga ühenduses,“ vastas Schrötter veidi teravalt. „Te riskeerisite ehk palju,“ lisas ta juure.

Holger mõtles luhtunud katsele teda hüpnoteerida ja küsis : „Kas võin teiega täna isiklikult kokku saada?“

„Muidugi, ma ootan teid.“

„Umbes kahekümne minuti pärast olen teie juures.“

Vaevalt oli Schrötter kuuldetoru ära pannud, kui telefon uuesti helises.

„Kes seal on?“

„Martens. On teil mu kiri?“

„Jah. Täna!“

„Olen mehe üles leidnud. Ta elab Adloni hotellis ja ta nimi on . . .“

„Kaugekõne Hamburg!“ katkestas kesk-jaam.

Hamburg päris „La Plata“ kajuti lahtimurdmise asjus järale : „Kas olete midagi leidnud?“

„Mõnda. Loodan, et mõne päevaga kõik on selgunud!“

„Tore. Täna. Lõpp!“

11. T o n t K u r f ü r s t e n d a m m i l .

Holger istus suures ärevuses omas kor-teris. Veronalist hoolimata oli ta veetnud hirmsa öö. Nagu maha tehtud, oli ta Schrötteri eile üles otsinud. See teatas talle asja peatsest lahenemisest, andis talle mõ-nesuguseid juhatusi ja palus teda tungivalt ilma temale teatamata mitte midagi ette võtta. Nüüd ootas Holger nagu palavikus asju, mis olid tulemas.

Ta uksele koputati. Härra Thorstens, teid palutakse telefoni juure,“ teatas teenija.

„Siin Thorstens. Kes seal?“

„Mina . . . teie tuttav Rumpelmayerist ja „Tuhat uimast“. Ilm on suurepärase. Kas ei taha teie minuga jalutada?“

„Heameelega. Millal?“

„Millal teile sobib. Ehk kell kaks. Tu- len teile järele.“

„Hea — nägemiseni!“

Holger telefoneeris kohe Schrötterile. Salapolitseinik oli ise telefoni juures. „Mu tuntud tundmatu“ tahab täna minuga jalu-

tada. Teie nõu peale avaldasin nõusolekut. Ta tuleb mulle kell kaks järele.“

„Kuhu te lähete?“

„Seda ma ei tea.“

„Järgnege talle rahulikult. Ärge millegi üle ehmatage. Ka mitte, kui näete „tonti“ Pidage ikka meeles, et on hele päev ja ma olen läheduses. Nii siis — rahulikku verd!“

„Teen kõik, mis võimalik, et rahulikuks jään!“

„See on kena. Koguge end. Usun, et täna on otsustav silmapilk tulemas, Siis on kõik korras. Julgust! Pea püsti! Lõpp!“

Kuigi need sõnad olid rahustavad, ei läi- nud neil siiski korda sisemist tormi Holgeris rahustada. Schrötteri — vajalik — tä- hendus, et näeb varsti „tonti“ uuesti, tegi ta seisukorra halvemaks. Ta oli ju haige, seemiselt kokku varisenud. Talle ei aida- nud enam mõistuse põhjendused. —

Noormees ilmus täpselt kell kaks. Ta tegi ettepaneku üle Kurfürstendammi Halen- see'sse minna. Holger avaldas nõusolekut.

Veidi enne Halensee'd näitas ta kaas- lane teisele poole tänavat ja ütles : „Mis- sugune ilus maja.“

Holger vaatas samas suunas, kordas meh- haaniliselt : „Jah, väga ilus maja!“

Äkki tuksatas ta, vahtis suruukahvatult samas suunas ja haaras teisel nii tugevasti käevarrest, et see peaaegu karjatas ja ütles siis ägedalt : „Kas teie siis jälle midagi ei näe!?“

„Näen tühja autot,“ vastas küsitu. „Mis teil jälle on?“

Holger ei vastanud. Aeglaselt lasi ta oma kaaslase käevarré lahti ja kummardas nagu hüppeks.

Ta nägi autot aeglaselt, üsna aeglaselt mööda sõitvat. Sees istus — Tamaara — ! — Suurem! Nagu ta talle ikka ilmus ; — hallis reisikostüümis, kahvatu, etteheitvate kurbade silmadega, mis vaatasid otse ta peale . . .

Kurfürstendammi kogu laius lahutas Holgerit ilmutusest. Kuid eksitus oli või- matu.

— Mõne sammuga oli ta sõiduteel ja tahtis autole järele joosta. Seal tuli Halensee poolt kiirelt sõiduk. Holger ei näinud seda ja jooksis otse liginevale sõidukile vastu . . .

(Järgneb.)

Soovitame suitsetajaile kõrgeväärtuslisi **A/S. „LAFERME“** paberosse ja tubakaid.

Tõtt ja nalja.

Nimetud kirjad.

Keegi tuntud poliitikategelane sai neil päevil Tallinnas nimetu kirja. Selles ei seisnud muud kui sõna: „Nadikael!“

Kirjasaaja vaatas kirja ning naeratas; „Olen saanud juba hulga kirju, millel puudus allkiri. Aga see on nüüd esimene kord, et allkirja saan ilma kirjata.“

Vale ja ometi tõsi.

Mingisugusel rahvakoosolekul oli keegi daam pingile astunud, et paremini näha, kuid tema taga istujad ei saanud midagi näha. Kõik manitsused ei aidanud, daam jäi oma kohale.

Süis tõusis seal ligidal viibiv dekaan Svift, tuntud pilkaja, ja ütles tõsiselt:

„Usun, see daam ei seisaks mitte, kui ta teaks, et tal mõlemas sukas auk on!“

See mõjus kohe. Daam tuli pingilt maha ja istus.

Keegi noor vaimulik, kes Svifti kõrval istus, ütles sellele:

„Ah, härra dekaan, kuičas võisite midagi ütelda, mis tõsi ei ole?“ Vastas Svift. „Kuičas oleks ta siis sukad jalga saanud, kui ta sukkades ei oleks suured augud?“

Vahe.

Mees on ostnud sõrmuse. Brillandiga ja jõuluks.

„Vaata seda kivi,“ näitab ta sõrmust naisele.

„Mis? Nii väike?“ on naine pettunud.

„See pole sulle. Annan ta oma masinakirjutajannale jõulukingiks.“

„Mis? Nii suur?“

Kirjanik Balzac

ei sallinud rikast parun Rothschildti, vaid püüdis temale alati midagi külge riputada. Kord ütles ta oma sõbrale, Gozlanile:

„Rothschild on läbi ja läbi ilantroop. Kõik oma pruugitud hambaharjad kingib ta vaestele!“

Takistav nina.

Saksa luuletaja Chr. D. Grabbe kaotas oma ninakuse läbi palju sellest sümpaatiast, mida tema vastu tunti. Nõnda esitles ta ennast aastal 1825 Dresdenis Ludvig Tieckile ja avaldas soovi, et see ta Dresdeni kojateatrisse näitlejaks võtaks.

„Ei leidu osa,“ ütles edev luuletaja, „mida ma lühikese aja jooksul ei suudaks kätte õppida ja etendada.“

Ludvig Tieck patsutas iseteadvale mehele õlale ja ütles:

„Kardan ometi, et külgesündinud ninaviga Teile Teile näitlejateel tohiks ülesaamatuid raskusi valmistada.“

Grabbe heitis pilgu üllatatult peeglisse ja küsis:

„Minu nina oleks mulle takistuseks?“

„Jah,“ vastas Tieck, „sest Te kannate seda liig kõrgel!“

Paraku hilja.

Arstiteadlikul eksamil küsis professor kandidaadilt:

„Millise hulga digitalist annaksite südamehaigele?“

Pikema mõtlemise järele vastas kandidaat:

„Supilusika täie.“

„Hea küll,“ ütles professor, „sellest aitab. Võite minna.“

Üliõpilane uskus, et eksami hästi teinud, ja iäks välja sõprade juure sündmust pühitsema. Nende lõbus tuju tema vastust kuuldes näis talle olevat kahtlane, ja äkki taipas ta oma suurt rumalust, mis ta katsel ilmutanud.

Kohkudes ruttas ta professori juure tagasi ja palus:

„Vabandage, härra professor, aga ma eksisin eksamil, sest loomulikult arvasin ma . . .“

„Teie tulete kahjuks liig hilja,“ katkestas professor tema jutu surmtõsisel näol; „mul on teist kahju, aga haige on nüüd juba surnud!“

Kõige parem kink.

Kes teisele kingib hea raamatu, annab enam kui raha, leiba ja tööd; ta annab rõõmu, rahu ja rõõmsa meele.

Sooviksin meelsamini olla mees katusekambri hulga raamatutega kui kuningas, kes lugeda ei armasta.

Macaulay.

Elutarku sõnu.

Onnellik pole ei airuski surelik ilmas, murega koormatud kõik, kellele paistab siin päike.

Solon.

Ei laulu ole õnnel ülimal, ei sügavamal murel ole häält: nad peegelduvad pisaral, mis veereb alla põse päält.

Sturm.

Sa ütled, see on nõrkus! Mina ütlen, tugevus ja kõigi inimliste tunnete ema: Kes ei armasta oma maad, see ei armasta üldse midagi maailmas!

Kes usub, et tal kuldne sõrmus vaid töötab päevi kullaseid, ei tunne asju veel siin põrmus ja inimeste südameid.

Kui sind tabab sõna karem, ära kohe vihasta, armastuses usu parem: nii ei võind ta mõelda!

„Oh, härra doktor, milline hädal Mind vaevavad kõha, nohu, peavalu, rheumatism —“

„Pole viga. Sellise ilmaga kui praegu on see üsna loomulik. Kes nüüd haige ei ole, ei ole üldse terve!“

Mõistatuse lahendus

Nr. 1 (187).

8:33	10:41		
31:36	9:40	45:38	
29:34	7:32	37:42	11:44
6:1	30:35	46:39	50:13
28:5	2:51	12:43	
14:3	20:53	58:47	14:49
27:20	23:4	55:52	57:16
25:54	21:18	15:48	
22:19	56:17		

Alates nr. 1. saame ratsamehe kõnnaku abil järgmise L. Koidula laulu salmi.

Sind surmani.

Sind surmani küll tahan
Ma kalliks pidada
Mu õitsev eesti rada,
Mu lehkav isamaa!
Mu eesti vainud, jõed
Ja minu emakeel
Teid kõrgeks kiita tahan
Ma surmatunnil veel.

L. Koidula.

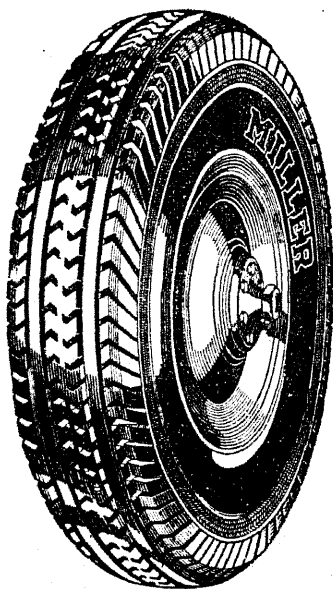
Imestamisväärt odavasti, kergesti ja **puhtaks** pesete oma pesu pesupulbriga

LUMIWALG

ühes sellega pikendate ka pesu wastupidavust, samuti söögi- ja kööginõud ning mustad ja raswased käed saavad imestamisväärt **kergesti puhtaks**. Nõudke igal pool.

Pealadu: Tallinn, Suur Pärnu maantee, nr. 48.

MILLER autokummide

paremused on:

- 1) ühest tükist tald ja küljed, seepärast ei murdu;
- 2) lai teepinnakujuline tald ja seega aeglane kulumine;
- 3) ühtlane painduvus ja suur elastsus, seega väike sisemine hõõrumissoojus ja rohke kilomeetrite arv.

Uued alandatud hinnad.

Tallinna ladu:

Heinr. Lagus,

Müürivahe, 16, Laenupanga majas,
uks B. Telefon (2)12-53.

Nõudke igalpool.

Lauhe

Magasin: V. Roosikrantsi, 8a

kõnetraat (20)6-96.